

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28 Cor.
Pe un jum. . . 14
Pe o lună . . . 2.40 c.

Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Strada Deák Ferenc Nr. 23
INSERȚIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă fiecare ză
90 filleri.
Manuscripte nu se înapo-
lază.

Gazetarii în politica noastră

Arad, 1 Februarie.

În cursul hărțuieților și discuțiilor din urmă, observatorul obiectiv al dezvoltării vieții noastre publice, a putut să facă o mulțime de studii folositoare mai ales în domeniul igienei politice. A putut să se convingă, încă odată mai mult, cât de rău se poate vindeca rana unui popor care, neavând altceva de lucru, și-a creiat vr'o câteva „chipuri cioplite”, le-a așezat în jilțuri de „conducători” s'a închinat lor după principiul evanghelic „crede și nu cerceta”, uitând că această dogmă nu se poate aplica decât supremei puteri neînțelese, care este Dumnezeu, uitând că politica unui neam este și nu poate fi altceva decât perfecta acumulare a tuturor energiilor lui. Observatorul obiectiv și înțelegător își va fi putut da seama în vremurile din urmă că nu este o greșală și totodată un păcat mai mare, decât să se lase întreagă răspunderea și puterea executivă în politica națională, unei mâni de oameni, chiar și în cazul când acești oameni sunt niște individualități puternice, spornice la muncă și pline de un desinteresat zel național — ceea ce nu este cazul nostru. Nu, își va fi zis ori și care român gânditor, nouă ne trebuie o organizare a vieții noastre politice, pe urmele căreia așa zișii conducători să nu fie altceva decât o expresie inteligentă a muncii noastre colective și dacă pot, prin energia lor intelectuală, un

izvor de îndrumare națională. Altfel ce forță putem să reprezentăm noi în viața politică a monarhiei noastre, ce forță combativă putem să opunem noi atacurilor sistematice ale statului unguresc?

Consecința aceasta absolut logică va fi trebuit să o tragă observatorul nostru, mai ales după ce în coloanele noastre, un an întreg și mai bine, s'a arătat pe larg și fără cruțare, dar cu atât mai mult folos, cine sunt actualii conducători ai neamului nostru.

Acum nu cercetăm dacă organizarea aceasta a partidului nostru național se poate înlăptui îndată și după principiile concepute de noi. Voim să tratăm însă, în legătură cu constatările de mai sus, o chestie care preocupă de multă vreme opinia publică românească. E chestia gazetariilor noastre.

Intr'adevăr, nu credem să existe între noi o tagmă mai batjocurită, mai expusă disprețului public, în vremea din urmă, decât cea a gazetariilor noastre. Toți fanfaronii cari nu pot coborî pe hârtie nici două vorbe, toți magnificenții noștri, toate ilustrațiile, au tăbărit asupra lor acoperindu-i de insulte. Lir's'a tăgăduit orice drept de amestec în viața noastră publică, pentru că nu se poate face politică decât dacă ești stăpânul unei moșii de nu știm câte sute de jugăre catastrale, ca Șeful Cutare. Au fost tratați ca niște oameni imorali, cari, dacă ar scoate cineva o gazetă la Huși, și-i plătește mai bine, ei nu-și fac nici un scrupul din convingerile lor. (vezi „Românul” de ieri!) au fost considerați

ca niște slugi, pentru că, mă rog, și ei sunt plătiți pentru munca lor amară — e ade-vărat că mai slab decât cutare secretar consistorial ghiftuit cu „adausuri personale” și două drepturi la pensie — au fost declarați inculți pentru că n'au nu știm ce diplome caraghioase de „doctori”, deși numai ei știu cât trebuie să muncească până țesală trei rânduri neghioabe ale cutărui frunțag.

Toate aceste, pentru ce? — se va întreba orice om care știe să aprecieze valoarea unui gazetar.

Pentru ce? Iată lămurim noi.

Gazetăria noastră până, în zilele din urmă, și în parte și acum, nu și-a putut închipui un alt rol decât al unei flașnete: să țiuie mai tare când ne loveau guvernele ungurești și să o aducă în stridente note răsuflete, când era vorba de manifestările vieții românești toți gazetarii noștri credeau că au făcut un mare serviciu cauzei noastre dacă au găsit un epitet nou pentru cutare politician ungar și-și făceau o datorie din umflarea tuturor evenimentelor vieții noastre. „Contele negru”, „marele eveniment cultural din Șunturug”, „ilustrul și distinsul nostru bărbat politic Dr. Prosto-veanu” etc. etc. erau cuvinte din dicționarul zilnic al gazetăriei noastre. Nu a fost om la noi care să nu-și fi primit, chiar și pentru cea mai neînsemnată faptă a lui, un strașnic cuvânt de laudă la gazetă. Nu a fost diletant care să fi jucat în „Ruga dela Chiseteu” și să nu fi fost proclamat cu o ridicolă lipsă de conștiință, mare, sau cel puțin, talent artistic, întocmai pe cum

In ziua de Sfânt' Ilie.

De Radu S. Dragnea.

— Voi să știți dela mine flăcăi: sfântul de azi, nu dă iertare nimănui; el, unde vede nedreptate l'oghește fără milă! grăi sfântos moș Gogonea, mulțimei de oameni și de femei din juru-i, adunați în răspântie, — pe care el o botezase de multă vreme, fără să facă deosebire, flăcăi.

— Una și bună știe, mânca-i-aș ochii: să dea în al cu vina și să mângâie pâl milostiv.

Și puind ochii în pământ, lumea-l urmă, privind în jos, ea și când ar fi făcut o faptă mare urmărindu-i mișcările lui Gogonea.

Pe moșul acesta, de când îl știe satul tot cu gura gata de-a da sfaturi l'a pomenit. Fața lui e brăzdată în lung și lat de grijile și necazurile întimpinate în viață; iar ochii duși în fundul capului ca două nucii și care încep să liărească mai abitur ca jărătecul când arde de câte-o faptă rea, — și mai mult îi da feței o înfățișare de om întelept.

• În ziua aceasta, sătenii, au căutat să dea ochii cu el, ca să-l întrebe: să meargă la strânsul bucatelor de pe câmp cum avusese dorință arendașul, sau să nu meargă!...

El, acum, cum se vede înconjurat de popor, da sfaturi și 'n dreapta și 'n stânga:

— Dă vreți să vă arză bucate muncite o vară, duceți-vă: de nu, luați drumu ăla care se ridică în marginea satului printre plute. — Și arată cu ochiul stâng, biserica, care părea că arde în rășăritul soarelui.

— Am lus noi drumul și sfintei bisericii, moș Gogonea, răspunse un sătean pipernicit de muncă cu fața supț; dar ne stricăm cu arendașul.

Moșul, de data aceasta se mută din piciorul drept în cel stâng și măsurind pe om din creștet până 'n tâlpi și din tâlpi până 'n creștet, așa depănându-l cu privirea, răspunse mai mult pentru cei din jurul lui:

— Adecă ție de cine ți-e frică mai mult: de Panaite ori de al de sus? Cu cine ți-e frică să nu te stricie cu maritorul ori cu nemuritorul? Ai i — Și văzând că omul nu mai scoate un cuvânt, își repetă din nou povata lui veche:

— V'am spus: de vreți să vă arză bucate muncite o vară, duceți-vă: de nu, — și iar își aruncă ochii spre biserică, ca o terminare a sfatului.

Numărul oamenilor tot mai mult creștea în răspântia drumurilor din mijlocul satului, veniți s'auză sfaturile lui moș Gogonea.

Sfântu Ilie venise cu o zi frumoasă: cerul se întindea pe deasupra satului ca o pânză înălbită de curind; iar soarele, călătorea pe sus ca un om somnoros, ale cărui raze, neavând unde să și-le oprească pe pământ și-le înăpustea cu furie pe acoperișurile de fier, ale caselor, cari, cum erau așezate într'o vale, semănau cu niște cuptoare în-cinse. Ulițele satului se odihnesc și ele întinzându-se șerpuite printre garduri: de prin curți, nu ieșea nici o căruță, nici o vită. Și cum tăcerea stăpânea peste tot, vorbele lui moș Gogonea, spuse dela inimă, cu tărie, se auzeau până departe.

— Să vedeți, reluă el, scărpinându-se după ceafă ca și când acolo ar fi izvorul amintirilor. — Să vedeți! — mai zise odată ca lumea să fie mai cu hure aminte. — Tot așa, odată o femeie

de aici din sat, nu, zor și zor ca să-și lege griul în ziua de care vorbim. Oamenii îi ziseră:

— Fă femeie, nu e lucru eunat să lucrezi azi.

— Da ea de colo, ea arsă sări:

— Păi, n'o fi! T'auzi vorb! — Și n'apucă să imperecheze doi snopi, și hop! ploaia. Incepu să curgă ea cu găleata. Acu, necuratul când auzi trăsând, unde să fugă? — după femeie. Și cum Sfântul Ilie se ținea după el, pas cu pas, odată trosni din biciul de foc: și atunci, cerul se despiei în două ca un țepene, făcând loc săgeței, care, omorind pe necurat, culcă la pământ și pe femeia noastră.

Cei din jurul lui moș Gogonea își scupară în sân, făcându-și cruce:

— Ptiu!... Ptiu! drace!...

— Vezi, își ziseră unii cu grijă: voi ziceați să mergem azi la elcă! Doamne ferește! — făcură, mărindu-și crucea.

Oamenii, pe urmă, prinseră a privi pe moșneag cu o privire doritoare de a-l mai auzi povestind ceva. El, înțelegându-le gândul, se săltă în minteana:

— Așa, multe s'au mai întâmplat în ziua sfântului de azi; să stăm și să spunem, n'am mai terminat vreme îndelungată. Și când dădu să-și înceapă o povestire, clopotul bisericii prinse a se tângui în văzduh, jalnic, chemând pe credincioși la slujbă, lucru care făcu pe uncheaș să se hotărască:

— Hai să le lăsăm poveștile; hai acolo, unde ne cheamă. Inzadar: oamenii așteptau nerăbdători să auză ce avea moșul de spus. Și văzând cum stau lucrurile, Gogonea încrucea mâinile în chin, căpeta zărele și ochii călătoreau

nu a fost cineva să vorbească la un banchet și să nu fi primit supremul calificativ de orator. Iar cât privește viața politică propriu zisă, o mică adunare cu slabe discursuri de ocazie, trebuia să fie prezentată ca o zi istorică unde s'a remarcat ivirea unui nou luceafăr pe orizontul întunecat al politicii noastre, iar nelucrarea dela cârmă să fie caracterizată ca o strașnică activitate a unor bărbați fenomenali, cari ziua și noaptea gândesc și lucrează, jertfindu-se ca niște eroi, pentru uniunea românească din Ungaria și Transilvania.

Dacă se găsea cineva să protesteze împotriva acestor păgubitoare mistificări, i-se răspundea cu o înțelepciune grozavă: Nu se poate, trebuie să încurajăm lumea!

În chipul acesta, prin o astfel de gazetărie am ajuns în halul în care ne aflăm astăzi, când nu mai putem birui cu restabilirea valorilor, când trebuie să purtăm un crâncen război ca să putem dovedi lumii ridicolul „vorbilor mari.”

Noroc, însă, că a sosit și vremea aceasta. Cine a adus-o? Tot gazetarii. Ei, strânși în jurul acestui ziar, sprijiniți de cei mai aleși scriitori ai neamului, înțelegându-și în slăși datoria, s'au hotărât să aducă cursul vieții noastre în alvia lui adevărată. Convinși de înalta lor chemare în viața noastră politică, ei s'au hotărât să fie de aici încolo numai ceea ce pot și trebuie să fie: ostași neînduplecați ai adevărului.

Ei cari până acum au avut un rol atât de trist, se simt îndemnați să-și recârmă drepturile lor în conducerea neamului nostru, nu o conducere cu șefii și onoruri, deși aceasta e obicinuită la popoarele culte, unde un gazetar ca *George Clemenceau* a putut ajunge unul dintre șefii politici ai Franței, ci una spirituală pe care sunt în drept să o ceară.

Hotărâți să curme fără nici o rezervă cu cultul iperbolismului de până acum, ei au pornit război împotriva idolilor pe

cari ei i-au făcut, dovedind prin aceasta nu o inconsecvență lipsită de moralitate, ci o bărbăție în fața căreia trebuie să se plece ori și cine. Gazetarii noștri, convinși de adevărurile schițate la începutul acestui articol, le-au propagat și... de aici toate insultele și batjocurile aruncate asupra. Cum, va zice cutare fruntaș plin de golătețea lui, un gazetar să îndrumeze viața noastră? Păi, ăla trebuie să mă laude la gazetă! Așa ar fi dacă nu s'ar fi schimbat vremurile și dacă gazetarul, de aici încolo, nu va trebui să fie un om merit să aibă, după cuviință, un rol hotărâtor în viața noastră politică.

Principele României la Sofia. Principele moștenitor al României, care va reprezenta la Sofia cu prilejul declarării majoratului principelui Boris, Curtea din București, a plecat din București Marți seara, cu trenul de Vărciorova.

Miercuri la amiază a sosit la Budapesta. Masa a luat-o la consulatul român. Seara, la orele 10, a plecat cu un tren special la Sofia.

Tratativele de împăcare între guvern și opoziție. Din Budapesta se anunță că ministrul-președinte contele *Khuen-Hédervary* va relua mâne, Vineri, firul tratativelor cu opoziția, făcând o vizită lui *Kossuth*. Ministrul-președinte va vizita și pe *Justh, Holló Lajos* și contele *Batthyányi*, pentru a afla și părerile lor cu privire la împăcare.

În culoarele Camerei au avut loc ericonsfătuiri intime între contele *Andrássy, Apponyi* și ministrul de culte *Zichy* pe deoparte, și între *Justh, Holló, Batthyányi* și *Polonyi* de altă parte.

În cercurile politice guvernamentale se afirmă că ministrul-președinte va face opoziției următoarele propoziții:

Articolul de lege XVIII din 1888 să se modifice în sensul că rezerva specială (*póttartalékosok*) pot fi reținuți în serviciu numai în cazul dacă votarea contingentului de recruți se împiedecă în mod mesteșugit.

Articolul 3 din reformele militare, care este redactat în spirit trialistic, se omite.

Guvernul retrage proiectul de lege despre codul penal militar.

Chestiunea emblemei și a drapelului se va rezolvi îndată după votarea reformelor militare modificate.

După vacanțele de vară ale parlamentului — înainte de bugetul anului 1913 — guvernul va prezenta Camerei proiectul de lege despre reforma electorală, având ca bază egalitatea. Proiectul acesta va acorda drept electoral la 2,200.000 de cetățeni și prevede pentru orașe cu mai mult de 80.000 locuitori — votare secretă.

Cercurile opoziționiste nu sunt mulțumite cu aceste concesii. În ce privește reforma electorală dificultează mai ales că votare secretă va avea loc numai în 4 orașe, fiindcă numai patru orașe din Ungaria au mai mult de 80.000 de locuitori (Budapesta, Seghedin, Szabadka și Dobrițin.)

Schimbare în diplomația germană. „Berliner Tageblatt” află din Londra: În diplomația germană se va produce în curând o schimbare senzațională, care va contribui la ameliorarea relațiilor dintre Germania și altă mare putere.

Ziarul adaogă la această știre că nu poate fi vorba decât de demisia ambasadorului german Wolff-Metternich din Londra, anunțată și demințită în repetite rânduri.

Noua dare suplimentară în Bihor. În ședința de ieri a Camerei deputaților s'a discutat și cererea comitatului Bihor, prin care acest comitat cere încuviințarea Camerei să ridice darea suplimentară cu 9 procente.

Doi dintre deputații opoziționiști au combătut cererea, arătând că Bihorul este comitatul cel mai sărac din țară. Locuitorii gem sub povara multor dări de stat și comunale, așa încât nu sunt în stare nici să-și clădească școli. Aproape 25.000 de copii nu pot umbla nici azi la școală, fiindcă nu sunt școli. Sunt comune în care darea suplimentară e de 300 procente. Poporul de jos e lipsit de pământ, care este proprietatea exclusivă a câtorva mari proprietari.

Ministrul de comerț *Beöthy László* a luat însă apărarea comitatului său și majoritatea a votat încuviințarea...

Sedința Camerei. După votarea, în a treia ședință, a câtorva proiecte de legi de interes particular, camera a intrat în rezolvirea petițiilor adresate camerei.

Rezolvirea lor s'a făcut în mod sumar. În două ore s'au „rezolvit” aproape 2000 de petiții, trecându-se peste ele la ordinea zilei.

— Ș'apoi să mai știți una: în ziua sfântului Ilie, când ați vedea vre-o casă sau niscaiva bucate, arzând, să nu aruncați pe cineva sau să credeți că e pus de mână de om; Doamne ferește! Stăpânii caselor sau ai bucatelor are el vr'un păcat.

— și un Român îi luă vorba din gură, moșului: — Ș'atunci îl ajunge.

— Apoi, sătenii, în frunte cu Gogonea, porniră spre biserică.

Dinspre capul satului, venea înotând prin praf un om călare. Apropiindu-se mai bine, oamenii îl cunoscuseră: era isprăvnicul. Cum ajunse oamenii, dete de două ori târcoale, călare, mulțimei și răcni:

— Da bine mă aștia, aici e grîul de cărat? Aici faceți voi elaca? — Oamenii nu răspuseră, lăsându-se unul pe altul, ceea ce făcu pe isprăvnicul să întrebe din nou:

— Ai? nu răspundeți? — Ba răspundem, sări Gogonea; răspundem: azi nu e ziua omului, ci a Domnului.

— Moș Gogonea, făcu curteașul arendașului, în vreme ce calul frământa praful; — dumneata să-ți vezi de treaba dumnitale; nici nu te-am poftit la vorbă, nici nimic. Vezi, e'o mai vrut boierul să te dea judecății tot pentru o afacere de astea, fiindcă dta să-ți vezi de treburile dumnitale, c'asa serio la lege. Gogonea-i opri sfaturile pe care căuta să și-le spuie într'un ton boeresc, ca la curte, cu:

— Boerule, întoarce spatele: pă unde ai venit p'acolo să te întoreci.

— Se înțelege, întări un sătean, scoțându-și pălăria de pe ochi.

Întrebând încă odată și văzând că oamenii nu vor să meargă la lucru, deta nimeni calului și se

pierdu în praful ce se ridică nori în urma lui. Arendașul îi ieși în cale:

— Ce-ai făcut bre?

— Iacă boerule ce-am făcut, și apucă să-i spuie încapăținarea lui Gogonea și a oamenilor. Panaite înegri, crîni din dinți și făcându-i vânt se încrunță la el:

— Nu știi să vorbești cu oamenii și pace. Pe urmă, la porunca lui, se puseră caii la trăsura cu care plecă în căutarea clăcașilor.

La o cotitură, trăsura, întâlni convoiul de oameni și Panaite sărind din ea, îi întimpină:

— Ce oamenilor, vi-s'a făcut de cap? Nu vă mai plac ochii mei, vi-s'a urit cu mine... ce-aveți?

— Toate ne plac boierule: și ochii dumitale și totu, numai un lucru nu: nu ne lași sărbătorile.

— Care ești ale mă? întrebă arendașul căutând cu ochii în mulțime.

— Iacă eu, boerule, Gogonea, sătean de baștină din ăst sat. — Și privind-se în ochi amândoi, îi mai zise încă odată lui Panaite:

— Toate ne plac, boerule, numai lucru ăsta, nu... Și mă faci cât-o dată să caz pă gânduri, fiindcă nu înțeleg: eu știu de mic copil, că Grecii, fac biserică, ajută pe săraci, cu alte cuvinte sunt milostivi!... De! — Panaite dădu să se apere:

— Da ce zici dta, moș Gogonea, când o veni o ploaie și-o găsi grîul vrainște, pe miriști? Ori?

— Zic bine, răspuse poșnaic moșul. Bucatele nu se strică cu una cu două. Ș'apoi e'n voia Domnului: el dă, el ia.

Arendașul, gândind că ziua trece și treaba stă pe loc, se întoarce către cei tineri:

— Care din voi, flăcăi, merge cu bucatele pân' la prînz?

— Toți, ceonașule... — răspuseră ei, dând uitărei toate sfaturile bătrînești. Și atunci, trăsura porni la paș, spre țerină, printr'o uliță a satului care ducea drept în luncă. Flăcăii, unul după altul o urmară, în vremea în care ceilalți oameni, cu inima strînsă, se îndreptară spre biserică.

Arșița soarelui, răserucea frunzele porumbului, uscă celelalte ierburi și înfierbântă pulberea de pe drum, ca și când ar fi ars necontent, pământul pe dedesubt. Vântul, care, cu toate că venea dinspre prundul gârlei, se întindea prin vădud, pierzându-se în zare, tot aducător de căldură. Nici pasărea cerului, ciocârliă, nu mai încerca să se ridice dela pământ în aerul năclăit. Și în toropeala aceasta, flăcăii se înșirară pe miriști, începând unii a strînge grîul în snopi, iar alții a-l ridica clăi. Câmpia, a cărui podoabă o doborîse la pământ, secerea, seamănă cu o mamă, căreia nu i-a rămas decât să plângă în urma pierderii odoarelor ei. Pe întinsu-i, ochiul nu întâlnea altceva decât două culori: una, neagră-verde — porumburile — iar alta arămie, — grîncele și miriștele, — cari, cum se întindeau pe lângă cele dintâi, păreau niște șosele înecate de praf.

Și în vreme ce flăcăii se luptă cu snopii ca niște dușmani, Panaite își plimbă privirea fericit și vesel pe rodul câmpului.

Nu va fi ținând moșia lui până la poalele cerului cum vrea ochiul să înșele, dar el lasă să creadă că așa este. Dar, deodată ochiul întâlnește turla bisericii, ce se ridică din vale, ca o mamă a tuturor împrejurimilor, ceea ce face să creadă ori cine, că acolo e sat; și, Panaite se încrunță

Valurile unui bal „trialist“.

Mănată de o impulsivă dragoste de neam studentimea croată din Viena a hotărât zilele trecute să organizeze un bal, care — rupând cu tradiția balurilor din trecut — să aibă de data asta și un caracter politic superior, simbolizând prin chipul cum s'au desemnat patronii lui ideea unirii tuturor Slavilor dela Sudul monarhiei. Cei mai de seamă bărbați politici ai Slavilor din Croația, Slavonia, Dalmația, Istră, Bosnia și Herțegovina au primit fără esitare patronajul. Entusiaștii universitari croați n'au avut însă norocul să-și vadă ideea realizată, pentru că — înțelegeți — ea însemna o mare și nebănuită primejdie pentru — *ideea de stat național maghiar*.

Organizatorii balului s'au trezuit fără de veste c'o mare pacoste pe cap. Ziarele ungurești din Budapesta au dat o năpraznică alarmă, au scrâjnit din toate măselele lor patriotice, iar sârmele telefonului dintre Viena și Budapesta au fost puse într'o vibrație neobișnuită. Și s'a cheltuit poate un mare prisos de elan panmaghiar, căci contele Aehrenthal paznicul probat al intereselor ungurești nu e încă demisionat și iubiții noștri puteau să-și vadă dorința împlinită printr'o simplă și discretă intervenție a ministrului de externe.

Ideea senină a studenților croați a fost deci topită de suflarea bălaurului cu solzi roși-albi-verzi, și balul va rămâne în aparență un nevinovat.

Dacă însă gândul entusiastei tinerimi n'a putut să îmbrace și formele contemperate, el s'a realizat cu atât mai deplin în inimile celor ce vor participa la bal. Ziarele și bărbații politici unguri au avut numai un succes de ordin formal, îndurând în același timp o adevărată pierdere morală căci n'au făcut decât să mai ațâțe legitima ură pentru Unguri a Slavilor dela Sud, să mai adâncească cu o urmă abizul care-

izolează jur de jur de sufletele neamurilor din monarhie. Huiduirea de dăunăzi a contelui Apponyi nu le-a fost spre cumințire și slăvitul Hadur să ni-ți țină numai cu aceleași înțelepte porniri cu cari știu să ofideze tot mai senini povața, că cel ce samănă vânt secără furtună.

Și furtuna pare a se anunța în timpul din urmă cu semne tot mai lămurite. Un suier de revoltă trece prin pădurea de slavi din imperiu; zierele slave glăsuiesc pe tonul mahnirei, a batjocurii și amenințării împotriva oblađuitorilor noștri. *Agrarmer Zeitung* le mai pune și întrebarea dacă un cumva studenții croați să-și însușească o cultură apuseană la Budapesta, când chiar și în Agram această cultură are izvoare mai fecunde. *Narodni Listy* din Praga face o frumoasă apologie a faptei studenților croați, așteptând dela ei un demn răspuns la adresa ungurilor. La rândul lor studenții nici n'au întârziat cu răspunsul, căci, pretextând disolvarea Saborului din Agram au organizat alaltăeri o aprinsă demonstrație în fața palatului ungar din Viena și la lumina unui vraf de exemplare aprinse ale ziarului *Budapesti Hirnap*, iar în 2 Februarie, ziua în care se va ține balul vor organiza o nouă demonstrație.

Dar după cât se pare, compatrioții noștri sunt prea siguri de situația lor, decât să încerce potolirea urilor cu cari s'au împrejmuit, ori cât de nesigure și plin de rele prevestiri ar fi viitorul. Ci mânați de un instinct nebun ei samănă mereu vântul și atâta vâlvătăi în jurul lor. Să fim noi Unguri ne-am înfiora mai des de viziunea poetului Vörösmarty.

*S a sirt hol nemzet sülyed el
Népek veszik körül...*

și am fi revenit de mult la sentimente de sinceră amicitie pentru toate neamurile ursite ca noi să bată acelaș drum...

la gândul că el n'aduce nici un folos, că nu-l poate poate ara. Așa e el: inima îi e pornită pe apucat, gândul pe făcut iar sufletul pe dușmănit. Și de aceea, de câte ori se află în mijlocul țarinei și dă drum liber ochilor, să cuture împrejurimile când întâlnește și satul, din nou i-se naște revolta cea veche. Satul, cu curțile și grădinile ar fi o sfoară de mârșie. Și la acest gând injură, bufnește, trăneste. De data aceasta trebuie să se stăpânească fiindcă clăcașii sunt clăcași, iar nu oameni cu ziua.

În vremea ce Panaite cugetă și judecă, clăile crescurea una după alta. Ele semănau pe întinsul câmpiei, cu niște căciuli țuguete de ciobani. Iar când unul din flăcăi, mai priceput, le făcu oamă epărătoare de ploaie, ele și mai mult se înălțară în văzduh și în luminișul cerului erau mai înalte decât codrul ce se întindea în fundul zărei.

Arendașul, văzând că treaba e pe sfârșit, nu mai putea de bucurie. Și odată cu nașterea bucuriei, i-se mai născu și-o grijă: de-a pune capăt sfaturilor și pornirilor lui Gogonea.

De câte ori e ceva în sat, trebuie să se amestece și moșu ăsta.

Și oamenii îl cred, îl ascultă și-l urmează.

Odată, Panaite, vru să dea o fată din sat după un curtaș de neamu lui. Se logodiră, se pregătiră de nuntă, însă, când puse Gogonea picioarele în prag, tatăl fetei se depărtă de curtaș ca de mama pădurei.

— Mă ăsta, grăia moșul către viitorul socru, — gândește-te bine la ce faci! Știi, că omu' odată să naște, odată își pune cununile pe cap și-odată merge la groapă. Vezi tu, grecu dela curte, azi e aici mâne în Grecia lui. Fata, de unde știi dacă

apucea ziua de mâne, cu el? De! Gândește-te bine... Și omul hotărî tocmai după planu' moșului. — Panaite se făcu foc, stărui mult, se dădu și pe lat și pe uscat, însă, toate frământările îi rămăseră fără folos.

De atunci, dușmănia tot creșcu pe moș Gogonea. Și de aceea, acum când se vede singur, întâia grijă e aceea: de-a pune capăt moșului. — Se apropie de clăcași:

— Gata flăcăi?

— Gata, cocoșule, răspunse unul pentru toți.

— Apoi de-i gata, să pornim spre curte ca să ne cinstim. — Porniră.

Căldura nu se muiașe; din contră, tot creșcuse. Pe sus, trecea un cârd de prigoare, cari cereau, cu pliscurile lor uscate, ploaie dela Domnul ca să mai învie ce murise sau ce trăgea să moară, din podoba câmpului și a naturii. Păreau niște solii ale vietuitoarelor trimise la Atotputernicul, cu rugămintele de a se îndura de ele. Rîul de-abia își mâna undele la vale, secat și el de căldura verei. La câte o cotitură, nisipul ce nu-i mai fugea înainte îl amenința cu oprirea-i din curs. Și, prundurile lui, cu răchita răsucită de dogoarea verei, cum se întindeau pe amândouă malurile, și mai mult făcea să crează, trecătorul, că azi, părăul va seca de tot.

Flăcăii, înaintează tăcuți și gânditori, spre casă. Poate la unii, vor fi răsărind în minte, povețele cele bătrine de marele păcat pe care-l face omul care lucrează în ziua de sfânt Ilie. Dar e prea târziu...

Ș cum Panaite pare că le înțelege gândul, trece în mijlocul lor unde prinde a încerca să nască ve-

„Asanatorul de moravuri“.

În numărul de azi nemernicul „asanator“ de moravuri, care a atentat din tufă la cinstea și onoarea altora, crede că e destulă o simplă negație a sa pentru fapta ce i-am adus-o ieri, *una singură, deocamdată* care-l discualifică înaintea oricărui om de omenie.

Dar dna Viola de Anyos și d. notar public Ioan Beleş din Arad sunt aici, cari pot mărturisi și pot întări cu jurământul lor că dsa minte și că de fapt, domnia sa o fură pe aceasta femeie onorabilă de 12 ani de zile, fără milă și fără suflet.

Altfel facă proces, ori admită un *juridic de onoare*, care să judece cazul acesta, și pe celelalte, pe care le vom supune, acolo.

Ocupându-se și de articolul dlui Bocu, reprodus de noi ieri spune că nu sunt în el decât fraze. Vă puteți închipui ce piele trebuie să aibă pe obraz un om, pentru care acuzațiile grave din acel articol sunt numai — fraze!

Dar să nu luăm decât un caz. D. Goldiș, este învinuit acolo direct de un furt literar. Știm că va zice că numai am afirmat, dar n'am dovedit. Să nu anticipeze însă asta. Vom dovedi, căci a mai fost dovedit. Il vom pune pedouă coloane zilele astea, răbdare numai. Dar adevărat ori neadevărat, e posibil ca un om, care-și dă aiere de „asanator de moravuri“ să fie învinuit de un furt literar și să spună, *că asta e numai o frază*. Dar amoralitatea acestui om e deadreptul de ordin patologic. Cine nu știe că un individ, Socor cu numele îl acuzase, fără nici un temei pe d. Cuza, profesor universitar din Iași, cu plagiat și d. Cuza imediat i-a făcut proces, căci a fura, productul intelectual al cuiva, denotă aceeaș moralitate, ca și când ai fi prins cu mâna în buzunarul cuiva.

Dlui Goldiș nici că-i pasă, el pozează cu o inconștientă prefăcută, neturburat de nimic, pe „asanatorul de moravuri.“

selia. De unul se leagă într'un fel, de altul într'altfel. Unii, răspund după placul arendașului, cu zîmbetul, alții cu tăcerea.

Când să intre în sat, se mai uită odată la clăi, știind că de-aici încolo, nu le va mai putea vedea.

— Ce au clăile noastre? — întrebă pe un flăcău, îngrijorat.

— Ce să aibă, boernle, nimic!

— Cum nimic? Ard clăile!...

Cuvintele lui, îi tăie pe toți la inimă și pentru un timp îi zăpăci: nu știau încotro s'o ia, înspre sat, sau înspre ele.

— Ard clăile, flăcăii-i-i... sbieră arendașul luându-se cu mâinile de păr. Și atât el, cât și ei, stăteau locului, pironiți. Și numai când văzură alți oameni din sat, venind în goană, înspre ele, numai atunci o rapseră și ei de fugă într'acolo.

Flăcăirile se ridicau spre cer, ca și când sus, ar fi o apă mare unde să se poată stinge. Spicele săreau în toate părțile ca vânturate de cineva. Snopii se mistuiau câte unul, ca în gura mașinei de treerat.

Focul, se întinse dela clăie la clăie, și într'un timp își uni toate flăcăirile într'una, care făcea să crezi că arde o întreagă câmpie, arde pădurea care de-abia se zărea, că arde însuși zărea ce din ce în ce se întuneca de fum.

Părea că focul e dat de cineva de sub pământ, că e ajutat de o putere nevăzută, să mistue totul.

Pe întinsul câmpiei, într'un timp destul de scurt, nu se mai vedea nimic: fumul se întinse peste tot, pârind o perdea căzută între cer și pământ. Satul, se făcuse și el, tot una cu fumul. Numai soarele care se luptă cu întunecimea, părea prin păcla deasă ce se întotase în tot locul, ca o

Românii ardeleni din Dobrogea¹⁾.

De Apostol Culea.

I.

O călătorie prin satele ardelenesti din ținutul dobrogean prezintă un deosebit interes din două puncte de vedere:

Întâi, ca să ne putem da seama de puterea de conservare a tradițiilor noastre românești printre atâtea deosebite nații și credințe din cuprinsul Dobrogei, al doilea, ce forță de expansiune și de infiltrare economică și culturală avem noi ca popor, venind în contact de aproape cu elemente de alte rase și cu alte conștiințe, sub niște împrejurări cu totul caracteristice. Am putea zice că Dobrogea a fost și este încă un fel de laborator de experiențe etnico-sociale pentru punerea la încercare a însușirilor noastre naționale.

Cu aceste gânduri am mplecat să colind satele de prin partea ardelenescă a Dobrogei, — „Mocănimia” cum se zice pe aici. Șirul de sate, paralel cu vechile așezări românești de-a lungul Dunărei, începând din dreptul Măcinului și până la Medgidia și Cernavoda, sunt aproape toate pline cu mocani. Apoi, împrăștiați și amestecați cu alte națiuni, îi întâlnim într-o mulțime de sate de-a lungul drumului de fier Cernavoda — Constanța, până la hotarul Bulgariei, dar mai ales în preajma Mangaliei, pe unde stăpânesc cel mai rodnic pământ al Dobrogei. Pe lângă populația rurală e de luat în seamă numărul crescând al negustorilor și industriașilor de origine ardelea-

¹⁾ Din „Cutreierind Dobrogea”, ce va apărea în cursul acestui an.

flăclie aprinsă într-o besnă, a cărei lumină o amenințată cu peirea, din moment în moment.

Panait da târcoale focului, lua bulgări cu care asvârlea ca în cei mai mari dușmani, cu care știa că nu se va putea răfui niciodată, striga fără folos:

— Apă... apă... — nu știa ce să facă.

Și când focul se micșoră într-o movilă de jăratec trecător, când văzu că nu mai e nici o scăpare, se sui în trăsura și porunci:

— Du-mă vizitiu acasă, că de... de... degeaba mai stau; degeaba mai aștept.

Moș Gogonea profită de împrejurarea când mulțimea petrecu cu ochii trăsura arendașului, care porni înotând prin praf, făcându-se, totdeodată, tăcere, și zicând un „Doamne ferește” în vreme ce cu dreapta își făcu o cruce bătrânească, adăogă pentru fiecare căciulă în parte, în auzul tuturor, sfatul lui cel vechiu:

— Voi să știți dela mine flăcăi: sfântul de azi nu dă iertare nimănui; el, unde vede nedreptatea l o g h e ș t e fără milă... Una și bună știe el, mânca-i-aș ochii; să dea în ăl cu vină și să mângâie pe ăl milostiv...

nă, ce dau nota românească comerțului prin orașe.

Socotind cu aproximație, vom zice că aproape jumătate din numărul Românilor dobrogeni, sunt veniți de „dincolo”. E de notat în special preponderanța numerică și economică a *Săcelenilor*, aciuți pe aici în căutarea unui trai mai larg și pe care l-au găsit cu îmbelșugare. Dacă s'ar aduna cu toții la un loc, s'ar putea întemeia un nou *Săcele*, cu mult mai mare și mai bogat ca metropola de peste Carpați.

Sate curat românești sunt numai cele din jud. Tulcea până în dreptul Hârșovii și anume: *Casimcea* (săceleni), *Corugea* (din țara Oltului), *Rahmanu* (săceleni, mocani veniți din veacuri vechi și cojani), *Calfa* și *Canat Calfa* (din țara Oltului), *Ramazanchiori* (idem), *Hagi Orzer* (idem), *Doerani* (idem), *Topolog* (mocani dela Bran și țara Oltului), *Făgărașul nou* (din părțile Făgărașului), *Aigâr Ahmet* (mocani de amestecătură) *Aiorman* (idem și puțin bănățeni), *Cârjelari* (idem), *Urumbei* (idem), *Coium Punar* (cei mai mulți sunt săceleni), Trecând în județul Constanța, îi găsim amestecați cu cojani (Români din țară) și Bulgari, în: *Râmnicu*, *Mahomedcea*, *Cuciucchiori*, *Caceamac*, *Șiriu*, *Tortoman*, *Băltăgești*, *Sarai*, *Cartal*, *Carol I.*, *Caramurat* (cu nemți), *Taşpunar* etc. Singurul sat curat mocănesc din județul Constanța este *Urluia* de lângă *Adam Clissi*. Bănățeni întâlnim în *Mulcioara*, *Arabaggi* și *Velichioi*.

Cu cât înaintăm în inima Dobrogei, spre Mare, cu atât numărul lor scade. Așa îi întâlnim în satele de amestecătură: *Ortachioi*, *Balabancea*, *Ac Punar* (Mircea Vodă), *Enisala* și până la *Dunavățul de jos*, ultimul sat din colțul N. E. al Dobrogei, de unde începe pustiul nesfârșit al Deltei.

Dacă ne lăsăm spre Mare, în părțile Babadacului și mai jos, acolo unde Bulgarii sunt strînși în masă compactă, nu arareori vom zări silueta ciobanului ardelean, acelaș de peste tot locul, mânănd pe paiuri oile Bulgarului chiabur. Și numai auzi în apusuri de soare revărsându-se peste tăcutele sălașuri bulgărești, chiotele și doina noastră, ca o prevestire pentru viitor, în locurile acestea lipsite de cântec și veselie. Mă găsim astă primăvară într-o comună bulgărească din vecinătatea Mării. Căutam un adăpost pentru noapte și nicăiri nu mi s'a deschis ușa, cu toate rugămintele și hărțile mele oficiale. Un cântec de seară abia deslușit mă chema afară din sat. Am presimțit eu după înțelesul cântării, că într-acolo îmi va fi norocul în noaptea aceea:

Oile stau pe gherghelău
Ciobani trag la făgădău...

Neica Dragomir, de fel de pe lângă Târnave, mă primi cu dragă inimă în coliba sa de paie, sub care mi-am găsit o odihnă destul de plăcută.

Dacă treci în baltă, între brațele Dunărei și cutrieri limbile de pământ printre nesfârșitele stufărișuri și petece de apă asupra cărora veghează doar tristul și singuratecul bătlan, cea dintâi țipenie omească ce-ți iese în cale, este tot ciobanul transilvănean. Alături de pescarul rus, străbătătorul mocan în căutarea ierbii alese pentru oile sale, este unul din primii exploatare ai Deltei. Nu s'au înțeles la grai niciodată cei doi tovarăși despărțiți

și totuși apropiați par'că de o aceeaș soartă. Dacă s'au apropiat unul de altul câte o dată, e că au ascultat de o poftă a stomahului și nici decum mânăți de alt îndemn. Pescarul și-a dat bucuros peștele și strachina cu icre negre pentru mămăliga și colozul de brinză ciobănească.

Niciodată nu l'a înfiorat muțenia pustiului și nici de lighioanele bălții nu s'a speriat. În vremuri de poi și înecuri, presimte primejdia, căci doar are semnul sigur pe care l'a învățat la școala nevoii. Când au să fie revărsări de apă în baltă, se pune în capul turmei sale și se îndreaptă pe urmele porcului mistreț până ajunge la grindul de scăpare. Niciodată nu dă greș și cu mândrie își spune aceasta. După ce s'a săturat de rătăcirii și viață singuratecă, se lasă de ciobănit. Dacă nu poate prinde fata vre-unui Bulgar înstărit, se mulțumește cu una de nația lui, se așează undeva și se apucă de gospodărie. Aceasta este povestea vieții unui însemnat număr de ardeleni dobrogeni, mai vechi ori mai noi.

Când și cum au venit ardelenii în Dobrogea?

După informațiile istorice, emigrațiunile transilvănenilor au început încă de pe vremea lui Mircea cel Mare, cel dintâi stăpânitor al Dobrogei. În primul loc, numeroasele revolte țărănești din Ardeal împotriva asupririlor ungurești, au cauzat așezarea celor mai mulți în pusta dobrogeană, unde aveau cea mai desăvârșită libertate și unde au găsit pășuni din belșug pentru turmele lor. De atunci, din secolul al XIII-lea și al XIV-lea la răstimpuri, până astăzi, s'au revărsat mereu în ospitaliera Dobroge, turme morcănești și țuțuiești, de pe la Poenari, Săliște, Săcele și alte părți. Unii dintre ei se reîntorceau acasă; alții însă se stabileau cu totul pe aici, sporind astfel masa românească cu elemente viguroase și întreprinzătoare. Cei cari se așezau în interiorul Dobrogei, printre satele bulgărești, au pierit cu timpul, bulgarisindu-se cu desăvârșire. Așa, ori cine cercetează atent satele bulgărești: *Caramauchioi*, *Cauli Bugeac*, de pildă, poate recunoaște fizionomia românească, iar moravurile, mai blânde aici, ospitalitatea și veselia figurei, întărește convingerea că oamenii ăștia sunt urmașii vechilor mocani. Nimic, nici o amintire nu mai păstrează despre originea lor. Ici colo am întâlnit câte unul care-mi spunea într-o românească ca vai de lume, că părinții părinților lui au fost „austreni”. Mocani bulgarizați mai de curind se găsesc într'un sat din vecinătatea orașului Tulcea, la *Frecăței*. Pierderea lor a provenit din faptul că s'au căsătorit într'un mediu străin cu femei bulgare, cel mai vajnic agent al bulgarismului de aici. Portul, obiceiurile sunt absolut bulgărești. Copiii nu știu nici o vorbă românească; doar ce mai învață astăzi la școală. Dacă-i întrebi ce sunt, îți răspund că sunt Bulgari. Numai fizionomia și numele familiei, — câte un Moroianu, Trandafir, Oprea, Cioacă etc. — mai amintesc obârșia părinților. Trecearea și așezarea mocanilor prin Dobrogea, a lăsat urme în toponimie, care se știe, aproape toată este turcească.

Să cităm din cele mai principale:

Punctul zis *Vadul Oii* din apropierea Hârșovii, este locul pe unde treceau oile

Dr. RÓTH KÁLMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Strada Bathyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

dincolo, din vechi timpuri. Vechiul sat *Grăpa Ciobanului* spre nord de Hârșova, numit astfel, pentru un cioban venind să se scalde într-o zi de vară, s'a încecat într-o groapă plină cu apă. Satul *Varoș* de lângă Hârșova; astăzi a rămas o mahala a acestui orașel dunărean. Satul acesta a fost întemeiat și populat numai de ardeleni supuși austriaci. Se pomenește de o agenție consulară austro-ungară aici pe la 1867 și pe care o ținea un mocan chiabur cu influență. După o legendă, Varoșenii erau teribili la bătaie. Speriaseră și pe stăpânitorii lor turci, cari porecliseră din această pricină pe mocani cu epitetul de „hârșâș” (om afurisit, hoț.) Se pare că de aici își trage numele orașelul Hârșova.

Mai în interior e satul *Făgărașul nou*, întemeiat după 1880 de un fost căpitan în armata ungurească, Mihai Popa Radu, care părăsind oastea, a venit împreună cu alți locuitori din jurul Făgărașului, să caute locuri de cultură și de pășunat. După câțiva ani, bietul căpitan îmboldăvinduse, s'a reîntors acasă în Ardeal unde a și murit. Numele lui se pomenește cu sfîntenie în sat.

Alte numiri de obârșie ardelenă sunt: baltă *Mocanului*, dealul *Țuguiațului*, astrolul *Mocanului*, grindul lui *Muică*, al lui *Roșuleț*, al lui *Radu*, *Cernețel* de prin părțile sălbatice ale Deltei și a.

Mănăstirea Cocoșului din apropierea *Isaccei* a fost ridicată și întreținută multă vreme de niște mocani. Călugări, foști ciobani, se găsesc până și astăzi. Apoi elementul românesc întemeietor al *Tulcii* al *Măcinului* cuprindea numeroși ardeleni.

Dacă astăzi colonizarea a încetat, aceasta se datorește faptului că pământul atât de larg și ieftin altădată, astăzi s'a strîmțorat, pășunile s'au împuținat, iar pe de alta, convenția cu Austria a pus mare piedecă recerei oilor mocănești dincoace. De aceea cutezătorul țuțuian a luat drumul Caucazului.

Nu toți mocanii au venit direct din Ardeal. O parte s'au coborât din Basarabia sudică, Bugeacul, după răpirea celor trei județe de către Ruși. Alt număr a trecut Dunărea din părțile Ialomitei și Brăilei, pe unde obișnuiau să-și adăpostească turmele iarna, din cea mai depărtată vreme. Dovadă e mulțimea de cântece ardelenoști, de jocuri și unele tradiții ce se întâlnesc în satele din vecinătatea Dunărei, rămăneau câtăva vreme „raiele nemțești”, „sudiți” (supuși) austriaci, sau se deslegau de ori ce protecție străină, întemeind așa numitele „slobozii”. Cele două sate *Sudiți* din jud. Ialomița, apoi câteva *Slobozii*, au fost odată populate numai cu mocani. Sub Fanarioți, când un eflux de coloniști păstori umplea șesul Dunărean, atât Domnii cât și boerii îi ocroteau, dându-le avantaje, numai să se facă „raiele”. Incurajarea Bârșanilor și Țuțuienilor (ungurenilor, cum

li-se ziceau și li-se zice și astăzi) era atunci o problemă vitală de stat, pentru că numai aceștia puteau desvolta creșterea vitei foarte redusă în acea vreme, și pe de alta pentru a se popula țara. Astfel, li-s'au dat un ispravnic special („P'am făcut ispravnic Ungurilor străini” zicea Domnul); li-s'au înființat o instituție judecătorească aparte pentru acei sudiiți, zisă: „Departamentul străinilor pricini”; apoi scutirile de vamă, dajdiile erau foarte mici pentru „străinii sudiiți din ținuturile țării Nemțești”).

Nu mai puțin și Poarta încuraja așezarea mocanilor crescători de vite, de oi mai ales, în țările supuse ei. Se găsesc firmele împărătești în această privință, prin care se stăruia ca stăpânii turmelor să rămâie „raiele turcești” în schimbul unor privilegii. Atâta brânză, lână, oi mergeau din Dobrogea spre Constantinopol, cât nu veneau din toate părțile împărăției.

De aceea Sultanul se îngrija personal de soarta mocanilor care-și aveau „câștele” (stâni) în cuprinsul pământului otoman. Cu toate acestea așezarea lor în satele din apropierea Dunării a dat mult de lucru Domnilor țării, precum și celor două guverne: austriac și turcesc. Fel de fel de intervenții diplomatice s'au făcut pe lângă Domn ca să se înapoieze Austriei, toți „austriicii” pe motiv că sunt dezertori din armată. Acelaș fel de presiuni s'au făcut și asupra aceloră dintre hotarele Dobrogei.

Când Dobrogea s'a realipit la țara noastră atunci după stăruința de aproape a marelui Român Mihail Cogălniceanu, mai toată mocăniimea de prin șesurile Dunăren, și Buceagul Basarabiei, a trecut Dunărea, unde pășunatul era mai ieftin și mai sigur decât sub Turci. Iată cum povestește un ardelen dobrogean despre strămutarea lor dincolo și despre amintirea lui Cogălniceanu, căruia îi datorese cu toții recunoștință veșnică: „Când ne-au luat Rușii Basarabia noi am trecut Dunărea aici în Dobrogea. Se întindeau cârdurile de oi dela Reni încoace, cu poștile. Toate drumurile erau numai un behăit și convoiuri cu bejenie. Dobrogea era pustie și sălbatecă. Ne-am trezit și noi cu toată averea în singurătatea asta, cu nădejdea numai în cel de sus. Ce era de făcut? Ne uitam și noi, economii de vite, unul la altul și ridicam din umeri cu neîncredere. Unde să ne așezăm și ce să facem? Parale aveam și aveam și oi destule, dar aici nu eră nici o liniște și nici un sprijin. Pe ici pe colea întâlneam câte un sat tătăresc, dar nu te puteai înțelege cu nimeni. Stăteam și noi gata de ducă. În vremea asta, numai auzim că vine prin Dobrogea ministrul cel mare, Țoconu Mihalache Cogălniceanu, pe care noi îl cunoșteam încă dela Drău-

¹⁾ V. A. Urechiă: Documente privitoare la Istoria Românilor.

²⁾ Hurmuzachi: Documente vol. VII-lea.

cești din Făleiu. Am alergat cu toții înaintea lui și puștele pe jalanie da laude pa-coste am căzut aici.

— Măi băieți ne-a zis el, aici e raiul vostru... Ceia ce ați găsit voi în Dobrogea, n'o să mai apuce nici copil de copilul vostru... Scuturați-vă pungile, vindeți ce aveți lipsiți-vă și de oi și cumpărați pământ, c'aveți să fiți bogăți.)

Vânzătorul.

Lui Nicu.

Așa a fost de veacuri și chiar la carte scrie
Ca orice om în lume să aibă-o meserie.
De pildă unu-i paznic în funduri de aquar,
Fruntaș dintâi e altul, iar altul toboșar.
Sunt fabricanți de fraze și 'ntortocheri maestre,
Iar alții, mult mai practici, sunt vânzători de zestre.
Cutare este pictor, cutare autor,
Iar subsemnatul este un mare... **Vânzător.**
Surideți? Meseria e'n orice caz zvântată,
Pot zice că rentează. E marfa căutată:
Vând capete enorme de clovni cu rose față,
De saltimbaci cari inte de funie s'acată,
Vând capete enorme și goale de irozi,
De divoli cari la umbră se razimă în cozi,
Vând capete suchiate și seci de damblagii,
De care rid cu poftă șagălnicii copii.

O, de-ați vedea în piață întinsă mândra sațră,
O năpădesc ștregarii și câinii toți o latră,
Iar eu, glumeț din fire, așa ca Nicu Metz,
Toamesc cu mușteriu și mă ajung din pret,
Iau plata și eu grije pun banii la chimir,
Când nu'mi place, ca Goldis, rostesc un „hai sictir”.
Pun stăcia 'necet lagură și sug una din vutcă.

Pe capul lui Herr Goldfisch de pildă cer o dutcă,
Mai mult să cer eu nu pot, că-i negru cum e tuciu.
O dutcă și-o grosită eu cer pentru-al lui Suciu.
Pe Mangra o lățca, că-i cap de-arhieru,
Cu'n zlot și jumătate dau capul lui Marșeu.
Un cap de-al lui Vecerdeia îl dau eu doi crețari,
Pe Horea — mi-e prieten — cu patru icusari.
Și lumea se 'mbulzește, când eu încep să strig
Că dau cu'n galben capul Rozicăi lui Covrig.
Cu trei nemțești e capul lui Gusti Lauran,
Dau gratis căpătâna lui Vică Moldovan,
Căci, de, ca negustorul, eu nu uit să țiu seamă
Că am nevoe'n lume de-o leacă de reclamă.
Cu trei pițule capul lui Braniste îl vând.
Acesta-i Samurache. O, cătu-i de plăpând!

Tăcere! Iată capul lui Vajda-Vaideel
Un leu și cinci parale e prea mult pentru el?
Regret, dar nu pot altfel, iubitul meu norod,
Să nu uitați c'acesta e cap de voevod.
Ian vezi cum scoate limba cu sprinteni ghiduși,
E cea mai caraghioasă figură 'ntre păpuși.
Un mecanism cu schepsis ascuns sub limbă are,
Și, când îl tragi de ată, răcenește sus: Tradare!
Și uite, nu'l pot vinde. Amarnic ghinion!
Poftiți, aici e capul lui doftoru Ion,
În lumea literară e frate bun cu Smara,
Articole el scrie și cronice la „Seara”.
Poftiți, intrați, căci iată închide negustorul!
Și lumea dă năvală și ride 'ntreg poporul
Alege fiecare ce-i place-așa în pripă,
Iar eu, ca titirezul, n'am liniște o clipă.
Când vine însă noaptea, dughiana imi închid,
Desfac frumos „Românul”, citesc, și rid și rid!

Rămurel.

³⁾ I. Adam: Constanța pitorească.

Rétay și Benedek

intreprindere industrială de artă bisericască, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorare de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 59. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare, amvoane, presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Noua direcție românească.

(Octavian Goga, *Insemnările unui trecător*. Arad. Tribuna. 1911 pag. 287).

În numărul pe Ianuarie a. c. al excelentei reviste ungurești „*Huszadik Század*”, care apare în Budapesta sub conducerea cunoscutului sociolog Dr. Jászi Oszkár, s'a publicat cu titlul de sus o interesantă dare de seamă asupra cărții dlui Goga. O dăm și noi în traducere românească, pentru ca publicul cetitor să vadă, cum apreciază o seamă de oameni străini dar obiectivi, cu întinsă și temeinică cultură apuseană, opera dlui Goga, atât de răstălmăcită și depreciață în vremea din urmă.

„Peste cincizeci de prim-articole, strânse într'un volum, formează un adevărat magazin de documente pentru ilustrarea aceluia trist și desmădjduit răsboiu, pe care-l poartă românimea din Ungaria împotriva Ungariei ciocoiești. Articole politice de actualitate, tratate, cari strânse în volum își pierd co-i drept aroma de actualitate dar aruncă o lumină caracteristică asupra luptelor anilor din urmă și asupra pregătirilor pentru războaiele viitoare. Poetul, cel mai mare cântăreț în viață al Românilor, se înfățișează ca luptător, indicând conducătorilor români o direcție nouă, aducând nuanțe noi în așa numitele tânguiri monotone. În opoziție cu rigizii politicieni de partid, poetul Goga accentuează, că trebuie să se sfârșească cu politica sentimentală, că tiradele gloriei dacoromane trebuie înlocuite cu cifre statistice, cu cifre rigide, deci dar indiscutabile cari vor vorbi de mizeria neagră a satelor noastre... (pg. 38).

Răsfoind până la sfârșit această carte voluminoasă înaintea ochilor noștri învie ca o icoană de mozaic toată suferința, mizeria și amărăciunea acestui popor de trei milioane. Goga-poetul, a privit până la o vreme numai din înălțimi le munte rîul murdar (pre domo), lupta comună, cântând suferințele neamului său izolat de lumea externă. Dar vultooarea vieții îl smulge și pe Goga, se scoboară în câmpul de luptă, deși își dă seama că-i va rupe cununa de lauri, dar nu poate să rămână numai poet, izolându-se, când afară bântue războiul, urlă durerea...

Și în cele 50 de articole putem să-l urmărim în acea lume posomorită, unde-l așteaptă pe Goga numai suferință și luptă, unde frunzele cununei sale de lauri se prefac una după alta în spini. Cunoaștem oamenii aceluia sat românesc uitat închis în șirul de munți sterili, între cari preotul e tatăl de familie, el este conducătorul poporului, care sapă, lucră, luptă și suferă împreună cu el (Chemarea preoției noastre) și aceasta icoană lămurăște faptul, că până când preoția românească se arată foarte indiferentă pentru problemele teologice, până atunci cea mai de seamă chestiune pentru popor este chestiunea preoției. Preotul român o numai în mod secundar servitorul lui Dumnezeu, poporul nu așteaptă dela el, mângăcere religioasă, ci îndrumări și apărare în năcazurile sale foarte profane. Din aceasta vom înțelege motivul, care a îndemnat poporul românesc din Ungaria afirmativ atât de bigot, să privească nu cu desăvârșită indiferență, ci cu antipatie categorică cea dintâi revistă teologică românească. Ei n'au nevoie de duhovnici cari să se roage și să predice, ci de luptători cari să-i conducă în luptele grele ale vieții. Singur preotul român este al poporului, căci deputații lui plutesc în altă atmosferă, aceia nu sunt înțeleși de popor și nici ei ne'l înțeleg pe acesta, iar advocații români consideră numai drept un izvor de venit pe bieții oameni năcăjiți. Fără preot ar fi cu desăvârșire părăsit poporul, pe care numai cărticica de dare îl leagă de stat.

Goga urmărește apoi pe copilul de țaran, pe care tatăl său cu opimei îl duce la oraș, să-l înscrie în școala ungurească, acolo între copiii de gentry. Zugrăvește în culori plastice ael fel de stăruință pedagogică specifică, care în loc de instrucție își pune toate puterile pentru opera de maghiarizare și astfel e firesc, că nici nu instruește nici nu maghiarizează, ci creează în schimb ura înverșunată între tinerimea română și maghiară. Școala

la prefăcerea ura de clasă în ură de unguri, pentru că vărintele rămas la coarnele plugului urăște în supritorul său numai pe stăpân, pe când cu creșterea adevăratei ură contra ungarilor se pot lăuda exclusiv școlile ungurești, acei pedagogi maghiari, cari persecutau pe tânărul Goga, pentru că îndrăznia să-și publice în „foaia valahă” Tribuna, versurile cari cântau frumusețile primăverii. „E o crimă a împiedecă școala în adevărata sa chemare, care este instruirea, spune Goga, și în câteva articole frumoase explică aceasta. Școala „de maghiarizare” crește numai agitatori naționaliști și renegații, iar pentru aceste rezultate e cel puțin pagubă să fie jertfită adevărata chemare a școlilor. Și universitatea!

„Copiii mimănuii” stau cu desăvârșire izolați în marea de dușmani; profesorii le distrug idolii în accese de desfătare, colegii străini îi exclud dintre ei și așa se naște între ei solidaritate completă. În biblioteca universității din Cluj cărțile românești sunt în mod pozitiv excluse, și universitarii români se conving repede, că ei numai așa mai pot exista, dacă își creează singuri aceea, ce colegii lor mai norocoși primesc de-a gata, dacă și eluptă singuri acele drepturi, cu cari alții se nasc...

De universitatea ungurească teme Goga tinerimea, pentru că pe cei neorientați și părăsiți din rîndurile ei, ușor îi seduce scilpitoarea, guraliva „Ungarie oratorică”.

Goga ne conduce apoi la sat, care se depărtează treptat de orașele noi, la orașele, în „micile noastre garnizoane”, unde toți factorii stau în război unii cu alții și cu sine, întorcându-se la aceea, pe cari îi învinue de toate aceste năcazuri, la deputați. Din scrisorile lui Goga cunoaștem mai bine pe actualii deputați ai românilor, cari de altfel nu vor fi recunosători lui Goga, pentru icoana ce le-o dă. Acest război este lupta tinerilor cu bătrînii și trebuie să motăm, că până când ai lui Goga tratează cu obiectivitate liniștită chestiunile gingașe, adversarii lor îi atacă cu adevărată înverșunare tinerescă. În acest război se conturează umbrele viitorului, și pentru acest motiv trebuie să ne ocupăm de el mai amănunțit. Între împrejurările actuale deputații români naționaliști nu pot juca în parlament un rol mai însemnat, și toată energia lor se irosește în o politică de tânguire fără scop și infructuoasă, depărându-se în aceeaș vreme tot mai tare de popor. Între astfel de împrejurări, Goga găsește rolul deputaților în luminarea poporului, dar își întoarce privirea decepționat în fața acelor dări de seamă, pe cari le țin poporului cei mai mulți din actualii deputați. E o pură oratorie irațională, politică sentimentală, o edificare pe patimile mulțimii, în loc de a fi luminat poporul și a i-se zugrăvi realitatea.

„Mai multă cultură în politică”. Acest punct de vedere și-l dezvoltă amănunțit în numărul din 15 Octomvrie al „*Tribunii*”, care e o adevărată desfășurare de steag. „Să vorbim sincer; nivelul intelectual al vieții noastre politice a scăzut foarte adânc... Politica fiecărui popor din jurul nostru e așezată pe temeiuri naționale...” în vreme ce în actuala politică românească naționalistă stăpânește sentimentalismul. Nime nu se ocupă astăzi de situația poporului românesc, cuvântările „încep cu oh! și măntue cu ah!”, dar nu părăsesc vechea ogașe. Îndrumă la exemple ungurești pe cari le-au urmat numai în eerescentele lor păgubitoare. „Accia au o revistă științifică *Huszadik Század*, care de zece ani săvârșește propagandă cu mijloace științifice, au o prețioasă bibliotecă sociologică cu cărți originale și tradueri... pe când la români această muncă nici n'a început încă. Toată actuala politică română naționalistă se învânte în jurul lozincii „solidaritate națională”, dominând chestiunile politice de partid. Asupra ori cărei întrebări care poartă manta politice de partid, pronunță „*Tabu*”, rupând astfel orice legătură cu poporul.

În jurul acestor chestiuni bântue războiul, care deja de un an și jumătate a despărțit în două tabere românimea din această țară. Lângă Goga se însiruiesc scriitorii români, tinerimea română, pe când partida contrară o formează o parte a comitetului național. Lupta de un an și jumătate a adus poetului multe amărăciuni, cei mai credincioși oameni au părăsit steagul — trecând de partea contelui Stefan Tisza. O întregă serie de articole sumbre, se ocupă de aceste fenomene, „A murit un om...” Modul de luptă al adversarilor noștri, se reduce la părăsirea renegaților și insul-

tarea Românilor...” Iar poporul este, și mai părăsit și mai neorientat. Poetul e obosit, demădăjdut.

Nemărginită bola a nopții,

Ascultă-mi glasul zbuciumării
Nepuțincoase și departe...

Dar nu renunță la război. Pacea i-se întoarce în suflet și cumpănește cu obiectivitate și răceală evenimentele. Abia printre rânduri de mai suspină câte odată poetul. Episcopul român merge în strălucire bisericăscă la statuia lui Kosuth creatorul „libertății ungurești”, pe când noi n'avem voie să ridicăm un monument deasupra mormântului fără semn al aceleuia, care a fost luptătorul pentru libertatea poporului românesc; abia gorunul uriaș din Cobeș de miază arată mormântul părăginit...

Amărăciunea Românilor din Ungaria, steagul luptelor din viitor se desprinde din aceste 56 de articole, cari ar trebui cetite de toți aceia, cari se ocupă de chestiunea națională română. Dar cu deosebire poate servi drept lectură folositoare aceluia, cari conduc politica ungurească. Din această carte voluminoasă ar putea înțelege cât de nefolositoare, sterilă și primejdioasă este actuala politică de maghiarizare, și cât de criminal de neghioabă este acea soluție a problemei, care crește renegații și persecută, jignește și chinuiește poporul. Din acest volum pot înțelege și pot ști, că în sânul românimii ardelenne s'au ivit noi luptători, cari în locul politice sentimentale, continuă războiul întemiate pe cifrele rigide; cari disprețuind concesiiile în favoarea celor puțini luptă pentru fericirea poporului; cari în locul cătorva corifei așază în falangă de bătaie milioanele poporului ce pătimeste. Și în vreme ce Tisza și cu ai săi sugrumă partidul național român până când oi umblă să prindă în hap mângriști:

Das alte stürzt, es endert sich die Zeit
Und neues Leben blüht aus den Ruinen.

A. V.

Liga balcanică

București, 17 Ianuarie v.

D. Carol M. Korne, președintele Societății culturale „Liga balcanică”, va începe în curând publicarea unui ziar „*L'Echo des Balkans*”, prin care va propaga și în scris „înfrățirea popoarelor din Balcani”. Scopul ziarului se lămurăște pe deplin din discursul rostit de d. Korne la o ședință recentă a Ligei.

Iată ce spunea d. Korne:

„Societatea noastră implinește astăzi 2 ani și 4 luni dela constituirea sa. Sunt al treilea președinte al societății și constat cu plăcere că Liga Balcanică a făcut progrese serioase, și va duce o viață lungă și prosperă, căci este pusă pe baze sănătoase și urmărește un ideal frumos.

Între adevăr, mai mult decât ori când, scopul nostru, „înfrățirea popoarelor din Balcani”, este la ordinea zilei și așa văzut cum, în toate statele din Balcani, se agită chestiunea unei confederațiuni balcanice.

România nu este geograficește un stat balcanic; însă noi socotim că este o chestiune vitală pentru România de a face parte din o eventuală confederațiune balcanică și de a nu rămânea izolată și slabă, între colosul rus la nord, Austro-Ungaria cu Triplicea la vest și Confederațiunea balcanică la sud.

Accosta atât din punctul de vedere economic, cât și din punctul de vedere politic.

Trebuie să ne punem cât mai viguros pe lucru, pentru a căpăta cât mai mulți aderenți la modul nostru de a vedea, făcând atență și atrăgând din partea noastră opinia publică și conducători luminați ai acestei țări.

În primul rînd trebuie să facem să apară organul societății noastre, „*L'Echo des Balkans*”, apoi să facem conferințe în țară și în străinătate și să dăm tot felul de serbări; pentru crearea fondului nostru de propagandă, de burse, de premii, de ajutoare de tot felul.

Dela Dv. depinde reușita noastră. Frecvența în număr mare societatea noastră, faceți noui aderenti printre rudele, prietenii și cunoștii noștri și vom învinge toate greutățile și vom spulbera toate uneltirile dușmanilor noștri.

Mai ales acei dinre Dv. naturalizați sau nenaturalizați, care faceți parte din popoarele din Balcani, trebuie să ne aduceți pe toți conaționali voștri și să considerați societatea noastră ca strajă; voi asculta toate păsurile voastre și-mi voi da oate silințele pentru a vă servi în ori ce împrejurări.

Așa dar la muncă pașnică, dar rodnică!”

Declarație.

Revoltat până în suflet de felul cum d. Goldiș a îndrăsnit, îngrijindu-se a-mi lua orice chip de apărare, să-mi atace onoarea personală, mi-am luat azi satisfacție, insultându-l în stradă. Nădăjduiesc că „asaltatorul vieții publice” îmi va trimite pentru aceasta insultă martorii săi.

Asta cu atât mai vârtos, cu cât atunci poate avea loc și juriul de onoare pe care mi-l-a propus din nou, care va avea însă nu numai asupra mea, ci și asupra sa. Om curat cum e, sper că nu va sta nici un moment să accepte acest juriu, pe care eu cu „13 puncte” îl primesc, — cu atât mai vârtos că nu poate desigur rămâne cu insulta gravă care i-s-a adus.

Arad. 1 Februarie 1912.

Sever Bocu.

Din viața lui Fridrich Hebel.

În col mai recent număr al revistei „Oesterreichische Rundschau” își continuă coșilierul de curte Richard M. Werner publicarea scrisorilor lui Hebel adresate prietenului său Franz. În această serie de scrisori se reoglindeste situația grea a poetului. Necesități externe, îndoele interne nutreau indispoziția deprimantă, care stăpânea ființa poetului. Și totuși din vreme în vreme sbruencia la suprafață acel simțământ mândru neînșelător — de-ai fi unul dintre cei puțini aleși — cu atâta țârie încât îi înșira o judecată prea aspră față de alții. Un fragment interesant din aceste scrisori e următorul:

„fiind existența mea avizată numai și numai la productul meu literar, trebuie, de îndată ce nu voesc să ajung robul stomacului, să mă acomodez — cam deja de o lună și jumătate — și să mă nutresc numai cu pâne goală fără mâncare caldă. O astfel de viață ar suporta ușor, știind, că întotdeauna așa are să fie, dar gândul, că în viitor — poate decurând — voi avea — în abundență — tot ce-mi lipsește acum, îmi îngreunează situația mea câte odată până la insuportabil, deoarece în continuu îmi sună în urechi: de ai avea numai un om, care să-ți împrumute ceva bani, nu ai duce lipsă și mâne iai putea replăti! Mi-e iertat să mă cuget astfel, pentru că știu cine sunt și cât însemnez în vasta literatură germană. Se înțelege, e întrebarea numai, când mi-a putea da draga mea țară, ceea ce pe veci nu-mi poate refuza. Kleist a fost după Goethe cel mai mare dramaturg, pe care l-am avut vre-odată și deși e înmormântat din anul 1811, totuși cât de puțini sunt cari îl cunosc. Pe când Teodor Körner, acel măturoid mizerabil, despre care se zicem și numai un cuvânt e mult, trece încă tot de-o păpușă, din care cu vremea o să iese un Herme.

Gânduri de acestea, cari duc la ideea unei ursite demonice, care, intru cât are voie, se așează între cauză și efect și ordinea naturii, mă descurajează câte odată cu desăvârșire. Totuși caut să mă soap de ele și

mă ocup de prezent cu prelucrarea și decopierea tuturor poeziilor mele pentru a le pregăti de tipar. Silit numai mă bag în această întreprindere, nu doar că n'as fi în clar cu această muncă — acest period a trecut de mult — ci numai intru cât privește cantitatea și fiindcă eu — lipsit de ori și ce hipocondrie, aștept dela viociunea spiritului meu încă mult pentru anii viitori. Si știu, că criticii îmi vor face complimente, căci la librari ele se prefac în argint și aur”.

col.

Cronică externă

Stare de asediu în Lisabona. Cu săptămâni înainte s'au declarat rind pe rind grevele diferiților muncitori în întreaga Portugalia. Guvernul nebănuind intenția acestor greve, nu a luat măsurile necesare contra greviștilor, ci a lăsat dezvoltare liberă a evenimentelor. Acum însă când aproape toate breslele muncitorilor au sistat lucrul, când greviștii se dedau la acte distrugătoare a înțeles și cărmuirea țării, că aceste greve comportă o mare primejdie pentru republică fiind inspirate și ajutate de monarhiști. Era dar să fie o lovitură de stat, venită pe neașteptate, ca apoi în înăbușeala pricinuită, rupele monarhiste ce se află la hotarele țării să poată opera cu rezultat.

Gravitatea acestor stări de lucruri, a îndemnat în sfârșit guvernul să ia cele mai severe măsuri, pentru înăbușirea mișcării greviștilor, ce are caracter evident revoluționar.

Față de bombele cu cari operează greviștii, guvernul a ordonat starea de asediu în Lisabona.

Referitor la situație se dau următoarele știri:

Pentru starea de nesiguranță ce domnește în capitală guvernul a instituit tribunalul militar, suspendând constituția. Sarea de asediu ese declarată numai în Lisabona, unde tulburările au luat proporții amenințătoare. Muncitorii au atacat miliția trimisă pentru menținerea ordinii, aruncând bombe asupra soldaților. Mulți soldați au fost omorâți. Clubul muncitorilor este baricadat, așa că numai cu mare greutate a putut pătrunde miliția în apartamente unde se aflau la vre-o 400 de persoane. Comandantul somându-i să se predea muncitorii s'au supus. Au fost imediat transportați pe un vapor. Între cei deținuți se află mulți dintre conducători.

La vestea despre arestarea conducătorilor mulțimea a atacat tramvaiul, oprind circulația. Poliția face toate eforturile să pună mâna pe autorii intelectuali ai tulburărilor, cari se cred a fi monarhiști. Această mișcare revoluționară se aduce în legătură cu trupele monarhiste la hotare, cari se așteaptă a năvăli în țară.

Se mai susține știrea, că pentru asigurarea intereselor proprii, Germania și Anglia au trimis câte un vas de război în apele Portugaliei.

Revoluția în Ecuador. Orașul Quita, capitala republicii sudamericane Ecuador, a fost în săptămâna trecută teatrul unor sângeroase scene revoluționare.

După bătălia dela Japuachi, unde atât trupele revoluționare, cât și cele republicane au suferit pierderi enorme au fost prinși cinci generali revoluționari și internați în închisoarea din Quita. Când a auzit publicul de capturarea celor cinci căpetenii, a dat cu furie asalt închisorii pentru a-i linsa. Într'un moment cinci mii de oameni nu înconjurat fortăreața voind să-i spargă zidurile. Sentinelele au slăbozit câteva salve, culcând la pământ primele rânduri ale mulțimei, care înversunată și mai rău a apart porțile închisorii și tirât în piața publică pe cei

cinci generali dimpreună cu soții lor făcuți prizoneri. Aci i-a ucis în modul cel ma barbar și cadavrele lor le-au ars pe loc anume făcut, în strigătele de batjocură ale poporului infuriat.

INFORMAȚII.

ARAD, 1 Februarie n. 1912

— **Jubileul unei comune.** Anul acesta se împlinesc 100 de ani de când mai multe familii tireleze, alungate de oștirile lui Napoleon, s'au refugiat în comitatul Caraș-Severin și, cu îngăduirea Regelui, au înființat în cercul Bocșei comuna Königsgnaden.

Consiliul comunal a hotărât să comemoreze acest jubileu centenar organizând, la toamnă, mari serbări jubilaro împreunate cu o expoziție agricolă.

La serbări va fi invitat și Maj. Sa.

— **Demonstrația studenților croați.** Din Zagreb se comunică: Studenții universitari convocând o adunare, pentru discutarea chestiei universităților din Ungaria și Croația precum și pentru discutarea situației politice în legătură cu numirea noului Ban, Dr. Cuvaji, rectorul temându-se de vre-o eventuală manifestație, le-a interzis intrarea în sala festivă a universității. Studenții s'au adunat în piața dinaintea universității unde poliția împreună cu jandarmeria concentrată pentru această zi la Zagreb trăsese un cordon. Prezența forței publice n'a înfricat timereimea, care ca demonstrație a cîntat înaintea deschiderei adunării imnul național croat. Dabia au terminat însă cântarea și polițiștii și jandarmii postați în cordon au tăbărit asupra lor, împrăștiindu-i cu loviri de sabie și pușcă. Atacul acesta s'abatece al polițiștilor, a produs o mare învălmășeală în rândurile studențimii. Au fost multe răniuri dintre cari 5 grave.

Dintre conducătorii studențimei 5 au fost deținuți și excortați la secție.

Cu privire la această manifestație și la atacul s'abatece al polițiștilor, se telegrafiază din Vienna: Poliția aflând că studenții voiesc să demonstreze înaintea ministerului unguresc și împotriva banului a luat toate măsurile ca să împedecce ori ce manifestație. Astfel a înfățișat adunarea dinaintea universității și a împedecat retragerea spre palatul ministerului unguresc.

— **Caz de moarte.** Ni-se scrie din Lugoj: Vrednica matroană română din Bănat, văd. *Hermine Dr. A. Maniu*, a răposat în Domnul Daminecă în 28 Ianuarie în Arad în etate de 69 de ani. Osemintele pământești au fost aduse Marti, în 30 Ianuarie în Lugoj, cari au fost astrucate cu o pompă deosebită în cripta familiară. Actul funebru a fost celebrat de protopresbiterul Dr. G. Popovici, cu asistența preoților Iosif Tempea, Dim. Soceneanțu și a diaconului G. Joandrea. După actul funebru protopresbiterul Dr. G. Popovici a ținut cuvântarea pamegiriecă, publicistul Dr. V. Branisco a ținut o vorbire în numele societății române din Lugoj, iar diaconul-inv. G. Joandrea a rostit un discurs în numele școalelor rom. din Lugoj și Oravița. Odihnească în pace!

— **Drăgos Sándor...** Notarul cercual din Budeasa (com. Bihorului) dl *Drăgos Sándor* adresează ziarului unguresc „Nagyvárad” o scrisoare în care, luând apărarea banchetului dela episcopie română gr-cat. din Orade, își îngăduie câteva observații naive la adresa „ultraiștilor”, — dintre cari d-sa face parte.

Observația culminează în declarația că „Ungurii ne sunt stăpâni” și, în consecință, nu este de căderea noastră să criticăm faptele lor...

Sluga nici nu poate vorbi altminteri... Noi, însă, nu vrem să fim slugi nimănui.

FABRICA DE SPALAT CU ABURI

„KRISTALY”

Gőzmosógyár, Kolozsvár, Pályaudvar.

Văpsire de haine. Curățare chemică.

Spălare cu aburi.

La suma de peste 10 Cor., pachetul se retrimite francat.

ECONOMIE.

Urcarea capitalului la „Albina”.

Precum suntem informați — scrie „Revista Economică” — în curând se va înfăptui o veche dorință a cercurilor conducătoare ale primului nostru așezământ financiar și a detentorilor scrisurilor fonciare emise de acest institut.

Direcțiunea „Albinei” în o ședință recentă a sa a hotărât a crea *fondul de garanție de K 3.000.000* —, ca astfel scrisurile fonciare emise de „Albina” să ajungă a fi scutite de dare.

În acest scop Direcțiunea a hotărât a propune proximei adunări generale a „Albinei” se va ținea în a doua jumătate a lunii Martie a. c., *urcarea capitalului social la dublul celui actual, dela K 3 mil. la K 6 milioane*, din care o parte se va întrebuița — împreună cu actualul fond de garanție special de K 500.000 și cu o parte a fondurilor de rezervă — pentru crearea fondului amintit de K 3 milioane.

Noua emisiune de 15.000 acții a K 200 se va face în sensul statutelor tot sub condițiile emisiunilor anterioare, adică *cu prețul nominal de K 200* —, plus o taxă de emisiune de K 10. — de acție, având fiecare acționar actual preferință de a opta atâtea acții nouă, câte acții vechi sunt trecute pe numele lui în registrul acționarilor.

Prețul acțiilor se va plăti în 5 rate egale în intervaluri de 3 luni cu începere dela 1 Iuliu 1912; se vor putea însă plăti și mai multe rate deodată, după cari se vor rebonifica 5 procente interese.

Acțiunile în emisiunea nouă vor participa la dividendă numai cu începere dela anul 1913.

Terminul pentru optare s'a fixat pe ziua de 15 Iunie a. c.

În legătură cu modificarea statutelor necesitatea de noua emisiune se va modifica și §. 36 al statutelor, înmulțindu-se numă-

— **Un mediu hipnotic pe banca acuzaților.** Tribunalul din Praga avea să delibereze zilele trecute în procesul unui controlor de căi ferate — frate cu șeful de garnizoană Versbach din Viena — fiind acuzat pentru fals în acte publice. Cazul s'a întâmplat când cu descoperirea falsificărilor în diplomele de nobletă. Despre Versbach încă se spunea că își va pierde rangul de nobil nefiindu-i actele în regulă și atunci ar fi falsificat o matriculă. Inculpatul în apărare spune că el nu se știe vinovat pentru astfel de fapte și dacă totuși ar fi falsificat, aceasta s'a întâmplat fiind în stare hipnotică. Medicul său încă era de față și pentru a adevăra spusele inculpatului a pronunțat două cuvinte cari l'au adormit pe loc. Apoi cu medicii tribunalului a făcut mai multe experimente pentru a dovedi că de fapt Versbach e un mediu hipnotic foarte bun. Curtea cu juri, și chiar și publicul adânc impresionat, a aflat de bine să amâne desbaterea pentru zina următoare, când se vor aduna probe satisfăcătoare cari să învedereze nevinovăția acuzatului.

— **Fugă cu aeroplanul.** Autoritățile din Hollanda au prins pe un croitor — acum câteva luni — și l'au arestat pentru spargere. Condamnarea se făcuse pentru mai mulți ani, dar croitorul șmecher abia împlinise câteva săptămâni și a șters-o. A ajuns în Franța, unde din nou a fost arestat, după ce-l prinseseră furind. Puțin a stat însă și de astă dată închis căci un frate a lui, pilot, l'a luat frumuseț în aeroplan și l'a trecut peste hotarul german. S'a dovedit că același frate al lui îi ajutase să fugă și din Hollanda. Urmarea va fi că în locul croitorului va fi închis aviatorul cu aeroplan cu tot.

— **Un ajutor de stat pentru văduva Tolstoi.** Conflictul moștenitorilor averii lui Tolstoi din cauza neînțelegerii la împărțea, au avut darul să atragă atenția lumii asupra lor și pentru a curma certele a venit statul și după cumpărarea manuscriselor rămase de celebrul scriitor, a hotărât să-i împacă.

Unul dintre cele dintâi mijloace în scopul împăcării o gestul făcut de țară, prin care asigură văduvei contese Tolstoi o rentă anuală de zece mii ruble.

x. **Dacă volesti să bei ceai leftin, poți să încerci, căci litru de rum englezesc și o cutie de ceai costă numai 2 cor. Un litru de esență pentru diferite licheururi 50 fil. un litru esență de rachiu 20 fil. și un litru esență pentru rum 40 fil.**

Preservative pentru bărbați și dame bucată 40 fil. Legături pentru vătămătură, pentru burtă precum și alte articole ce se țin de branșe se află la drogueria „Juger” alui Fekete Mihály, Marosvásárhely, Piața Széchenyi. Comandele peste 10 cor se trimit franco.

rul membrilor consiliului de Direcțiune dela 12 câți sunt de prezent — la 15 membri.

Nu putem decât să salutăm cu bucurie aceasta nouă întărire a primului nostru institut financiar. Semnarea noului capital, dată fiind bonitatea primă a acțiilor „Albinei” se va face firește, numai decât în primele zile ale emiterii listelor de subscripții.

Aviz. Venindu-ne la cunoștință că anumite persoane, despre care știm pozitiv că sunt în serviciul societăților de asigurare străine, se girează și prezintă publicului nostru românesc ca și cum ar servi și reprezenta banca noastră de asigurare, prin aceasta aducem la cunoștința tuturor celor interesați societății noastre, că reprezentanții noștri sunt provăzuți cu plenipotență în regulă extradată de direcțiunea Băncii generale de asigurare. Astfel cei ce nu ar putea produce o astfel de plenipotență, rugăm să nu fie onorați cu nici o încredere din parte publicului nostru.

La timp potrivit societatea noastră va publica lista reprezentanților ei din singuraicele localități, precum și a funcționarilor săi voiajari. Sibiu, la 24 Ianuarie 1912. Banca generală de asigurare.

POȘTA REDACȚIEI.

Sibiu. Este adevărat. Premiul de 1000 de coroane l'a avut Samurache. Alceva n'a avut.

Unip. Am răsfoit colecția anului, dar n'am putut da de apelul indicat. Trimiteți contribuția D-v. la „Fondul cultural” al unei dieceze. Sunt nenumerate școlic cari așteaptă ajutor.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Samuil Iacob, Krajnikfalva. Am primit 25.60 cor abonament până la finea anului 1911.

Ioan Oncu, Tomșdi. Am primit 10 cor. în abonament. Pe anul 1911 cor. 6 și pe anul 1912 cor. 4.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

„Tribuna” institut tipografic, Nichin și cons.

Leon Tolstoi.

208

RĂȘBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

După un al doilea pahar de punș, Napoleon se retrase pentru a se odihni o leacă înainte de opera serioasă care-l aștepta a doua zi. Bătălia aceasta îl interesa așa de viu, încât nu putu să doarmă și cu tot guturaiul care-l supăra, el eși pe la trei din noapte din odaia sa de culcare, suflându-și nasul cu șgomot.

El întrebă dacă nu cumva rușii se îndepărtaseră din posturile lor; focurile dușmanilor ardeau mereu.

— Ei bine, Rapp, întrebă Napoleon pe aghiotantul de serviciu, care e părerea d-tale: vom birui noi astăzi?

— Nu mă îndoiesc, Sire.

Napoleon îl privi.

— Vă aduceți aminte, Sire, de cuvintele pe cari mi-le-ați spus la Smolensk: vinul e seos, el trebuie băut.

Împăratul se întunecă și rămase mult timp fără să vorbească, cu capul în mână.

— Biata mea armată, făcu el deodată. Grozav s'a micșorat dela Smolensk încoace. Șansa e o adevărată curtezană, Rapp; am spus-o în totdeauna, și încep a mă convinge personal. Dar garda, Rapp, garda este intactă?

— Ea este intactă, Sire.

Napoleon luă o pastilă, o duse la gură și își privi ceasornicul. N'avea poftă de somn; noaptea era încă adâncă și nici un chip să-și omoare vremea, deoarece

toate poruncile erau deja date și pe cale de a fi executate.

— S'a distrubuit armatei biscuiți și orez? întrebă Napoleon cu severitate.

— Da, Sire.

— Și orez?

Rapp răspunse că transmisese poruncile împăratului în ce privea orezul. Napoleon clătină din cap ca și cum nu ar fi fost sigur că ordinul său fusese împlinit.

Un valet mai aduse punș. Napoleon ceru un pahar și pentru Rapp și începu să soarbă romul fără nici un cuvânt.

— Nu mai am nici gust, nici miros, făcu el apropiindu-și paharul de nas. Ce mă tot inundă ei cu teoriile lor? Ce este medicina când nu e în stare să vindece nici de guturai? Corvisart mi-a dat aceste pastile dar ele nu mi folosesc de fel. Omul nu e în stare să vindece vre-o boală. Corpul nostru e o mașină acționată pentru viață; lăsați viața să se apere ea singură, ea va isbui mai bine decât dacă o împiedecați cu medicamente. Corpul nostru e ca un orologiu căruia îi e dat să meargă un timp hotărât. Corpul vostru este o mașină de viață, iată totul.

Și odată la capitolul definițiilor în care se complăcea, Napoleon rosti deodată:

— Stii d-ta, Rapp, ce este arta militară? întrebă el. **Arta de a fi, la un moment dat, mai tare decât inamicul.** Ea nu este altceva.

Rapp nu răspunse nimic.

— Măne vom avea de a face cu Kutuzow. Vom vedea noi ce va ieși și de aici. Ți-aduci aminte, la Brunau, pe când comanda armata; timp de trei săptămâni de zile nu s'a urcat nici odată pe cal ca să inspecteze forturile. Vom vedea.

Iar privi la ceasornic. Erau abea ceasurile patru.

Nu îi era somn. Pușul se băuse, nu știa ce să mai facă. El se plimbă câțva prin oada, își îmbracă o redingotă mai groasă, își puse pălăria pe cap și ieși din cort.

Noaptea era neagră și rece; o umiditate impalpabilă cădea din cer. Focurile armatei franceze ardeau încetșor, și departe, prin fum, se deosebiau focurile armatei rusești. Peste tot stăpânea tăcerea și se anzea limpede mersul trupelor franceze cari începeau să ocupe pozițiile.

Napoleon se plimbă pe dinaintea cortului său, privi la focuri, ascultă mersul armatei și trecând prin fața unui voinic soldat dela gardă care se întepeni mai tare în fața împăratului, el se opri.

— În ce an ai început să servești? îl întrebă el cu acea bruschețe militară mângăioasă pe care o avea ori de câte ori vorbea soldaților săi.

Sentinela răspunse:

— Sunt dintre veterani.

— A! un veteran! Vi-s'a împărțit azi orez?

— Da, Majestatea Voastră.

Napoleon inclină capul și se îndepărtă.

La ceasurile cinci și jumătate, împăratul se îndreptă calare către satul Sevardino. Incepea să se lumineze de zi, cerul se înseninase. Un singur nor plutea spre răsărit. Un bubuit de tun isbucni deodată la dreapta, mugi o clipă și expiră în calmul general. Câteva minute trecură. Un al doilea, un al treilea bubuit isbucniră și aerul se clătină; a patra și a cincea lovitură vibrară mai aproape, apoi altele și altele, se ciocniră, se contopiră și răspundeau. Napoleon se apropiă cu suite sa de veduta Sevardino și descălecă. Partida se angajase.

(Va urma.)

REISZ MIKSA FABRICĂ DE MOBILE

în

BÉKÉSCSABA — NAGYVÁRAD

Andrássy-ut 41—43. Rákóczi-ut 14.
(Lângă „Apollo”).

Un viier caută slujbă la o domnie din România. — Se pricepe la toate lucrurile cari se recer la o viiă oltoită în americană. — A se adresa: George Chilb alui Ghița în Muszka, casa Nr. 116. (Comitatul Arad).

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboască, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos. Ziarul nostru roagă pe onoratul public că la cererea prețurilor curente sau la o i-ce cerere sau cumpărare să se provoace că adresa firmei e cetit-o în ziarul „Tribuna” din Arad.

În atenția domiculatorilor!

Ofer altot de pruni bosniaci ca „Balkanska Carica” (Regina balcanului) și „Kraljica Bosne” (Regina Bosniei). — Altoitul de 2-3 ani cu coroană admirabilă e cel mai bun din diferitele soiuri de pruni. Poama e foarte mare, excepțional de dulce și foarte gustoasă. Se coace spre sfârșitul lui August, când se poate folosi ca deesert, pentru uscat, la fabricarea țuicei și a sligovițului. — Prunii mei nu sufer de căderea frunzelor, (Polystigma rubrum) ca de regulă alte soiuri la cari în mijlocul verii cade frunza, pricinuind stricarea poamei. Acest soi a fost premiat în diferite rânduri, cu premiul întâi din partea guvernului. A fost premiat la expoziția milenară din Budapesta 1896 și la expoziția din Viena 1897 cu medalie de aur, la expoziția internațională din Paris 1900 cu medalie de argint și în fine la expoziția regnicolară din Bosnia și Erțegovina ținută la Sarajevo iarăși cu medalie de aur. — Pentru calitatea prunilor garantez.

Sava T. Kojdić,
mare proprietar în Brečka, Bosnia.

De neîntrecut!

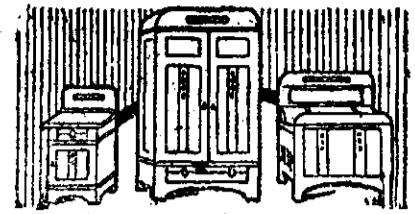
Spălătorie aranjată cu mașini electrice pentru curățirea chimică a hainelor, colorare și spălarea fulgilor de perini.

LUCZA JÓZSEF

Seghedin—Szeged, Laudon-utca 9. sz.
(Colțul pieței Valeria.)

Având sistem propriu de a curăți chimic și a colora, sunt neîntrecut în meseria mea. Colorez haine de domni, dame, copii, dantele, stoffe de mobile și covoare. Pierdelele le spăl cu mare grijă. Pentru doliu colorez haine în negru. Comandele le execut îndată cu mare acurateță. Baltoane de piele le colorez în colori închise.

— Nicolae Hencilă —
măsar de zidiri și mobile
Déva. Str. Vasut No 18. (Casa proprie).

Aduce cu stîmă la cunoștință on. public d'ia loc și provincie, că și-a provăzut și mărit atelierul de măsurit cu puteri de muncă corespunzătoare cerințelor de azi.

Primește totfelul de lucrări pentru zidiri și mobile, precum și reparări cu prețuri convenabile și pelângă serviciu prompt și conștient.

Mare magazin de tot felul de mobile pregătite din materialul cel mai excelent uscat dela cele mai simple până la cele mai luxoase.

Cel mai mare depozit de încălțăminte din Lugos.

Ghete de box veritabil, schewrezux ori lac elegante și solid lucrate, pentru domni 9 cor., pentru dame 8 cor. Pot fi cu șret, cu nasturi ori fără. Ghete de box pentru dame numai 7 cor. Ghete de box pentru copii dela 1—5 ani cor. 2.60, dela 5—10 ani cor. 3.60, dela 10—15 ani cor. 5.60. Ce ui-ce nu va fi multămit cu ghețele trimise, i-se vor retrimite banii. — Crema și tocure de gumă la fiecare pereche gratis.
EBERSTEIN HENRIK,
pantofar în Lugos.

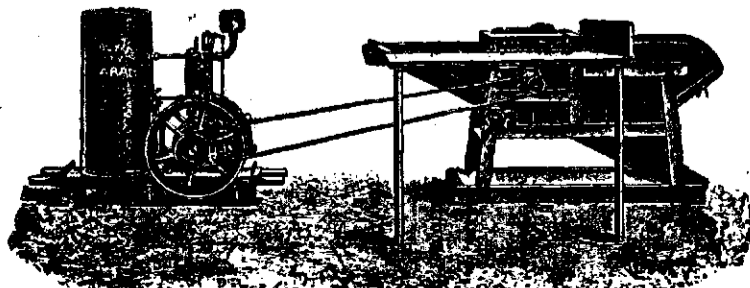
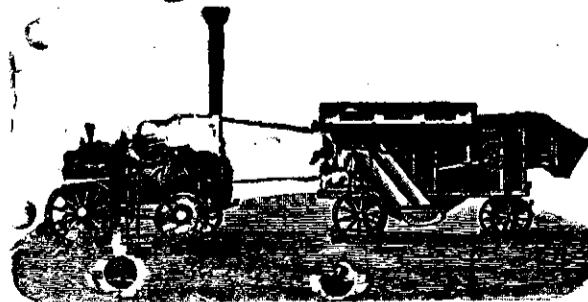
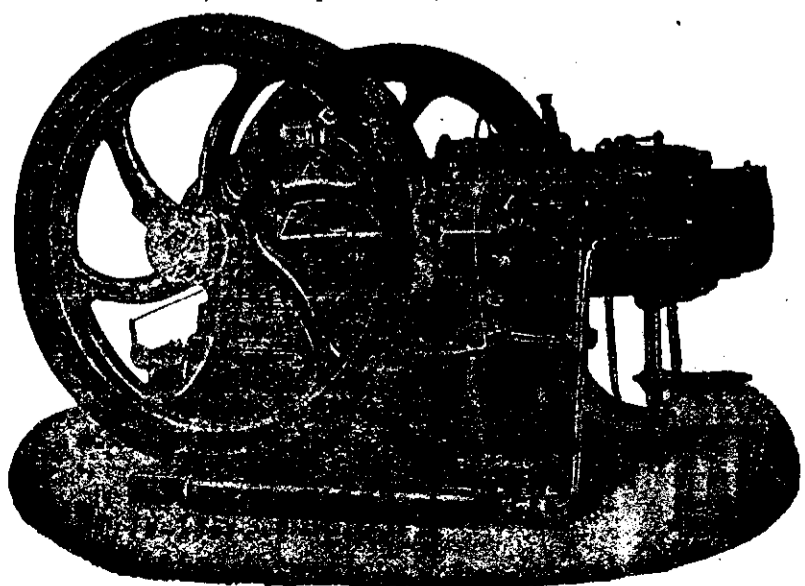
Frații Burza

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Piața Boros Béni-tér 1. (Casa proprie)

Recomandă magazinul lor bogat asortat de ferării, arme și toffelul de mașini agricole, mașini de trierat cu aburi, mașini de trierat cu motor și toffelul de motoare cu benzin, cu oleiu brut și motoare sugătoare cu gaz, arangem mori cu motoare cu prețurile cele mai moderate și cu plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) *Petru Benea*, căci vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K — 68 litru. Rizling — 70. Roșu — 94.

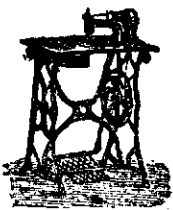
Vinuri din anul 1910: Carbenet alb K — 90 litru. Șiller K — 56. Rizling K — 58. Rizling și Ruje amestecat K — 54 litru.

Vin din anul 1911 K — 48 și 50 litru.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni. Pentru calitatea vinului garantez.

Petru Benea
propr și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

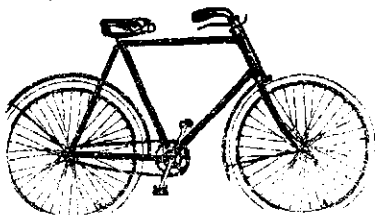
Szántó Jenő,

mehanic în Dés.

Recomandă fabricatele cele mai bune de

mașini de cusut,
mașini de scris,
gramamafoane
și biciclete

precum și atelierul său pentru reparații. Ține în depozit biciclete nouă și uzate dela 65 — 110 ft., precum și diferite piese pentru mașini de cusut, biciclete, gramamafoane și

mașini de scris pe lângă prețuri ieftine.

TIMBALE!

Timbalele inventate de mine, cele mai moderne, cu organism dublu de oțel, foarte trainice și de o rezonanță deosebită se pot comanda numai dela mine, cu prețurile cele mai moderate, pe lângă garanție de 5 ani.

Mészáros Ferenc,
fabricant de cimbale.
Budapest, VII., Bethlen-u. 39.

Prețuri de preferință, la cerere, se trimit gratis. Corespondența întrucât se poate să se facă în limba ungară, germană sau sârbească.

Szighety Sándor

atelier de cuțite și točilărie artistică
Budapesta, VII., Strada Akácza No 64.
Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru ascuțirea și repararea de foarfeci, cuțite, brice și te-acuri de bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.

Mare depozit de unelte și utenilii pentru barbieri, ca foarfeci, brice și curele de ascuțit etc. etc precum și cuțite de buzunar ș. a.

Pentru barbieri se ascuțesc două briciuri gratuit dacă trimit 12 deodată

Comandele se execută prompt și conștiințios.

Anunțuri

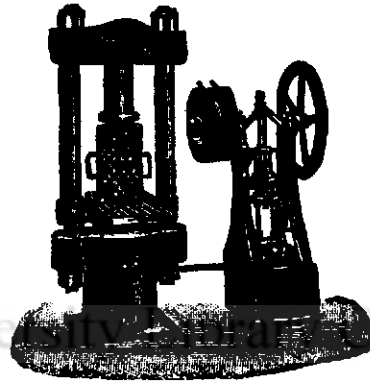
primește administrația „Tribunei”, pe lângă prețurile cele mai moderate.

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

in Nyiregyháza.

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mănate cu apă.

Piue de olei, construcție simplă ori complicată. Prăjitori de olei pentru încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sămburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleiului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleiului. Unelte de meliat floarea soarelui, ș. a.

Exportul până acum în 237 uzine.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în (Cluj) Kolozsvár, Monostori-u. 7, am deschis un mare magazin înregistrat și provăzut cu cuptoare din țară și străinătate, unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de majolică stil secesion și cuptoare de olande Daniel, precum și căminuri și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asigurându-l totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin sunt cu deosebită stimă:

Tamásy József,
Kolozsvár.

Dacă stropești cu „FORHIN”

I - ai mai puțină bătaie de cap,

II - a lucru mai puțin,

III - a cheltuială mai puțină!

deoarece „FORHIN”-ul este MICTURĂ DE BORDÓ

adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de trnzele umede. La orice brumă poți se stropești, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie).

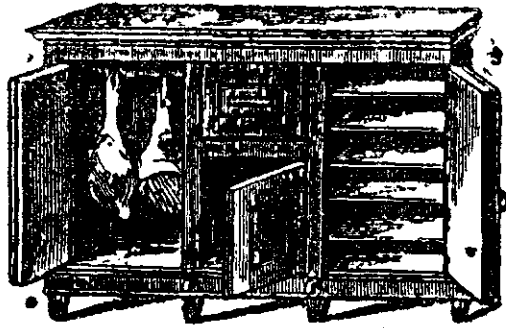
Mulțime de scrisori de mulțumită și recunoștință.

Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN” BUDAPEST, VI., VACZI-UT 93.

**Itzkovits Gerson, Budapesta, IX.,
Strada Tompa No 14.**

Dulapuri de gheață la cari e necesară gheață puțină, preparate pentru măsurarea vinului și a berei, conducte la pregătirea berei și pentru scurs, în prețuri moderate și serviciu prompt. Intreprindere de accesorii la fabricarea zodei, sticle de Bohemia, sirup de smeură, lămâi și ananas, alabastru și praf de limonadă ș. a. Comandele se efectuează prompt și cu prețuri convenabile.

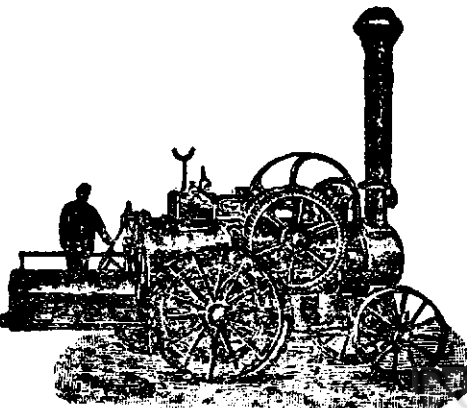
Vitorul e al mașinilor de treerat de sine umblătoare!

Dacă locomobilul d-voastră nu este provăzut cu automat de sine umblător, adresați-vă la fabrica

Friedrich Testvérek

Temesvár-Józsefváros,

unde căpătați ori-ce informații de lipsă. In atelierele acestei fabrici să transformă la an peste 100 locomobile în automobile după cel mai nou sistem și cu piese noi brevetate — Mare cruțare de timp și de bani se poate ajunge cu mașinile aceste automobile cu aburi. Prețuri ieftine! Condiții favorabile!

Pentru bolnavii de stomac!

Tuturor carl au'eră de stomac, fie în urma răcelii, ori-că și-a prea încălzeat stomacul, fie că n'are p f a de mâncare, ori mistule greu, ori-că și a stricat stomacul prin mâncări prea reci, ori prea ferinți, prin o viață neregulată, având astfel catar de stomac, cărcei, dureri, mistuire greu, le recomanăm:

Vinul aromat »Hubert Ulrich«,

singurul remediu bun de casă, recunoscut de lumea medicală. Acest vin aromat este pregătit din buruien de leac și din vin bun, întărește și dă viață organului de mistuire al omului. Vinul aromat liniștește durerile și intrând în sânge are calitatea de a-l reînvi.

Prin întrebuințarea la timp a vinului aromat se vindecă toate morburile. Astfel să nu întârzie nimeni de a-l încerca. Simptomii, ca dureri de cap, răgăieli, adevi în stomac, car obvin la boalele cronice de stomac, toate dispar după o scurtă întrebuințare.

NEREGULARITĂȚI DE SCAUN precum și urmările lui, colice, palpitații de inimă, insomnie, suirea sângelui în ficat, hemoroidă, se vindecă sigur prin v nul aromat. Vinul aromat influențează în mod hotărât, îndepărțând din stomac și în estine, mater ile stricătoare și de prisos.

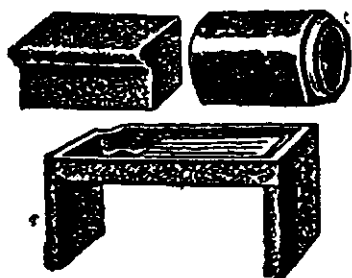
PALIZENIA, ANEMIA, SLĂBICIUNEA, toate sunt urmările unei grele mișcări, a unei formări defectuase a sângelui și funcționării nepielnice a ficatului. Și la astfel de persoane se poate observa: insomnie, dureri de cap, etc. . . . Vinul aromat dă un nou impuls vieții sânie. Mărește apetitul, ajută mistuirea, regulează schimbarea materilor în stomac, influențează formarea sângelui, calmează nervii și dă vioiciune. Multe scrisori de mulțumită și re.unoștință dovedesc pe deplin aceasta.

Vinul aromat se poate cumpăra în butelii de 3 și 4 coroane în farmaciile din Arad, Ujar d Glogiváz, Gyorok, Mènes, Paus, Lippa, Hirkut, Vinga, Székesu, Pécska, Torny, Viágo, Egri, Náras Berova, Orenfal, Merczfiva, Sándorházi, Bogar s Szab-Sz. Péter, Perjamo, Szemlak, Szarafaiva, Nagylak, Patoa Alberti, Mezőnegye, Batonya, Marzbombgyháza, Kurica, Uj-Szent-Anna, Pankó, Szigyia, Taucz, Szatina, Baj, Koprca, Besztvács, Rékás, Gyarmata, Bruckenan, Zsádány, Szei Andás Kis-Becskelek, Mehala, Temesvár.

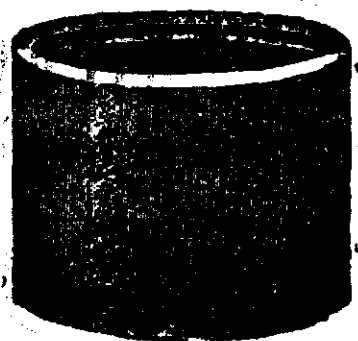
Trimit de altfel și farmaciile din Arad, vin aromat în ori-ce parte a țării. Să cereți expres vin aromat »Hubert Ulrich«

Vinul meu aromat nu e o compoziție tainuită: constă din vin de Malaga 4500, esență de vi. 1000, Gycrin 1000, vin roșu 400, zahăr de cătăiș 1500, de cireșe 3200, Anis radacină americană, à 100. Din aceste se face mistura.

Edificare ieftină!

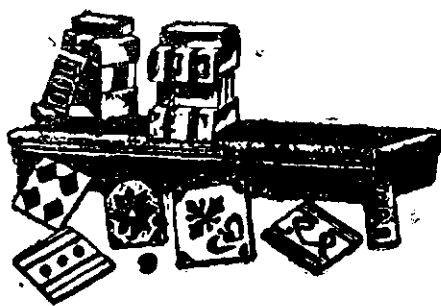

Intrece ori-care edificare din alt material. Sistemul meu brevetat Nr. S—5546. Se face prin prepararea în mod propriu al betonului ori alte materii.

Primesc totfelul de edificări, locuințe, case de închiriat, edificii economice și dominiare, crepuri, fântâni, poduri, canalizări, îngrădituri, trepte, padimentări de terase, acoperiș facement, învălitori de cement.

In depozitul meu se găsesc felurite preparate de cement, pietri de edificiu, țigle, colonne pentru case, streșini, trestie pentru tinciuală, cement Portland, gips, var stins ș. a. — Prețuri curente trimit gratuit.

IOSIF SIMICS,

intreprindere de edificare cu beton, fabricant de obiecte de cement și pietri.

Telefon 246. **LUGOȘ,** Strada Buzias 37.

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

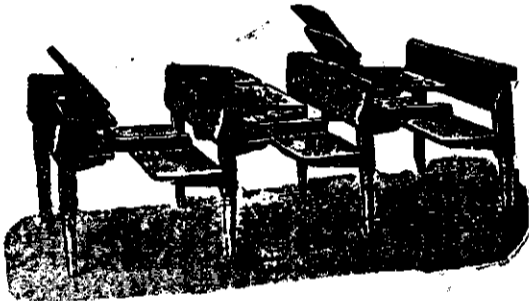
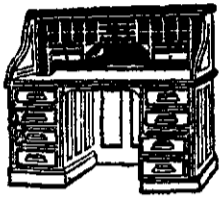
- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
 F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână
 Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână
 B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
 C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Szántó és Beck, Ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. Budapest, VIII. Viola u. 7.

Feivel Lipót utódai

Budapest, IX. Ipar-u. 4.

Fabrică de bănci pentru școală, aranjamente pentru birouri, accesorii de gimnastică etc.

Catalog ilustrat la dorință se trimite gratuit.

Primul și cel mai mare depozit de pian

W. P. Richter,

Brasov—Brassó, Fekete-utca 29.

Liferează: pian, harmonici și pianine, fabricate Bösendorf, Schreighoffer și Förster.

Imprumută pian în condiții favorabile.

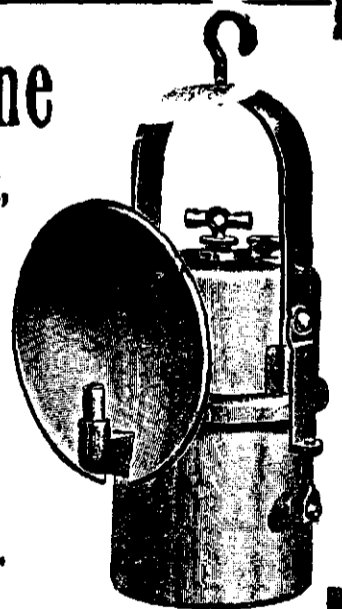
Lampe pentru mine

și tot felul de lampe cu acetylen, fabrichează

Bartos Zoltán

fabricant de lampe,

Budapest, VII., Gizella-ut 55.

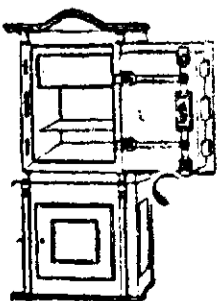
Fabrica budapestană de casse de bani

Gelléri și Schuller

BUDAPEST

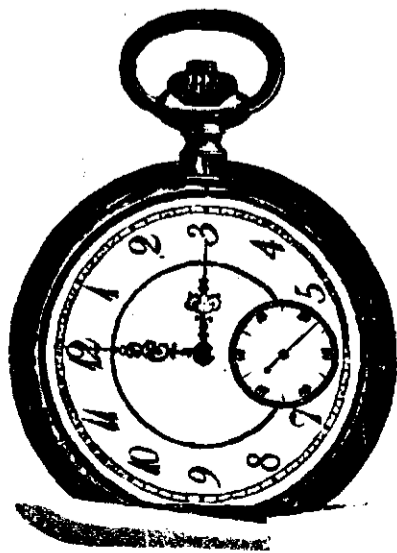
Fabrica: IX., Rákos-utca 4 Depozitul orașenesc și biroul: V. Széchenyi-u. 7.

Liferanții ministerului de agricultură, de honvezi, căilor ferate ungare și al poștelor.

Efectuiază casse de bani, libere contra focului și spargerilor, casse pancelate pentru păstrarea documentelor.

Catalog gratuit și franco.

Cele mai bune

orologio

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheltuieli de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JAVOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul Tribuna (ad. scriu că a cerut anunțul în Trib.) Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.